

ADP hakimiyyəti qətiyyətli addım atmağa çağırır

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

Nº32 (3275) 5 Sentyabr / 2023-cü il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

**1,8 milyon
manatlıq
mənimsəmə**

“Artsax”ın ləğvi Fransanı niyə narahat edir?

Keçmiş müstəmləkələrinin “dövlətçiliyini” dağıdan fransızların “erməni dövlətçiliyi” üçün bu qədər narahat olacağını düşünmək sadələşmələrdir...

GÜNÜN NƏBZİ

Aktual

**“Ermənilər
seçim edirlərsə,
deməli, yardıma
ehtiyacları yoxdur”**

Razi Nurullayev: “Bu problem həm Ermənistandan, həm də Rusiyadan qaynaqlanır...” 4

Aktual

**“Azərbaycan üçün ən optimal
variant müharibədir...”**

Məhəmməd Əsədullazadə: “Rusiyanın 200 illik ənənəvi Cənubi Qafqaz siyasəti Ermənistanla Azərbaycan arasında sülhün əldə edilməsinə qarşıdır” 4

Toplum

**Rəhbərlik külli miqdarda yanacağı
oğurlayıb, günahı işçilərin üstünə atır**

İmişli sakini Elnur Ələkbərov: “Öz ərizəmlə təsdiq etmişəm ki, guya oğurluqdan mənim də xəbərim var...” 12

Toplum

**“Deyirlər ki, o qanun Azərbaycana
aiddir, Naxçıvana yox”**

Muxtar Respublikanın sakinləri taksilə fəaliyyəti ilə məşğul olmalarına qadağa qoyulmasından şikayətdirlər 12

Toplum

**Göyçay sakini Məşğulluq Mərkəzinin
rəhbərliyindən şikayətcidir**

Asif Həsənov: “Məndən sonra özünəməşğulluqda qeydiyyatdan keçən vətəndaşların əksəriyyəti müəmmal yollarla istədiklərini əldə ediblər” 12

Region

**Zelenski niyə Reznikovu
vəzifəsindən azad etdi?**

Şahin Cəfərli: “Bu qərar Ukraynanın Krimdən azad etməklə bağlı iradəsinin ifadəsi və bunun bir daha bütün dünyaya elanıdır” 6

Müsahibə

**“44 günlük müharibə İranın
narkotrafikini bağladı”**

Emil Maqalov: “Narkotacirlər indi Azərbaycanın özündən, xüsusilə, İranla sərhədə yaxın olan Masallı, Lənkəran, Lerik rayonlarından istifadə etməyə çalışırlar” 8-9

**İndi də mərdanə danışmağa
cəsarətimiz çatmır...**

İçimdən qalxan ikrah hissini güc-bəla ilə boğa-boğa bu məqaləni yazıram. Unutqanlıq, laqeydlik, biganəlik, arsızlıq və s. bu kimi “gözəl” xüsusiyyətlərimizə tək bir ad qoyduq - tolerantlıq! Şoqərib əcnəbi dilindədir, amma qulaqda yaxşı səslənir. Televizorda “azadlıq aşiqi” Nemət Pənahlını bahalı bir maşının sürücü arxasında göstəriblər. Mən hələ 1989-cu ilin əvvəllərində onun və mənə sub olmuş dəstənin hansı yuvanın quşu olduğunu bildirdim...

11

**Problem göründüyündən
çox dərin və nəhəngdir...**

“Hürriyyət” qəzetinin 01 avqust 2023-cü il tarixli sayında Asya Şükürova adlı müəllifin “Azərbaycanda məhbuslar islah olunur?” başlıqlı məqaləsi nəzərimi cəlb etdi. Məqalənin sual olaraq qoyulan başlığı müəllif tərəfindən hüquq elmi yarımdığı gündən bəşər cəmiyyətinin, bütün mövcud olub tarixin səhnəsindən getmiş, bu günə mövcud olan bütün dövlətlərin, o cümlədən Azərbaycanın əsaslı həlli tapılmayan ən ağır ictimai proseslərindən biri olmaqla, sırf hüquqi məsələ kimi ortaya qoyulub...

13

Mövqe

Ölkə

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

Nº32 (3275) 5 Sentyabr / 2023-cü il Həftədə 1 dəfə çıxır Qiyməti: 60 qəpik

ABŞ prezidentlərinin kod adları açıqlandı

Bəzilərinin olduqca qeyri-adi ləqəbləri var...

Gizli xidmət rəsmiləri ABŞ prezidentlərinə bu günə qədər sahib olduqları kod adlarını veriblər. Üstəlik, hər bir adın öz təyinatı var.

Bu barədə Encyclopaedia Britannicanın redaktoru Emi Tikkanen "11 ABŞ prezidentinin məxfi xidmət kod adları" məqaləsində bildirib. Beləliklə, məsələn, Con Kennedinin kod adı - "Lancer" olub. Bu ləqəb ona görə verilib ki, onun administrasiyası çox vaxt Lancelotun cəngavər olduğu Kral Arturun əfsanəvi cəngavər qalası olan Kamelot ilə müqayisə edilirdi.

Riçard Nikson ən ironik kod adlarından birini alıb - "Projektor". Bu, onun Vaterqeyt qalmaqalına çevrilən hadisəni ört-basdır etmək cəhdləri ilə bağlıdır.

Cerald Forda "Parol" kod adı verilib, çünki o, sələfi Niksonu şəxsən əfv etməklə ona qarşı hər hansı mü-

hakimə ehtimalının qapısını bağlayıb.

Cimmi Karter dərin dini inancına görə "Dyakon"dur. Ronald Reyqana siyasətçi olmamışdan əvvəl rol aldığı bir çox western filminə istinad edən "Xam dəri" ləqəbi verilmişdi.

Ata Corc Buş "Meşə qurdu" kod adını almışdı, amma heç kim bunun səbəbini başa düşməyib. Ancaq Bill Klinton "Qartal" idi, ehtimal ki, kəşfiyyatçıyla əlaqəsinə görə.

Oğul Corc Buş "Kəşf edən", Barak Obama isə "Reneqad" dir. Üstəlik, bu ləqəbi özü "R" hərfi ilə başlayan kod adları siyahısından seçdiyi ni söyləyir.

Donald Tramp kod adının "Təvəzökar" olmasını istəyirdi, lakin Gizli Xidmət ona "Maqnat" ləqəbi qoyub. Co Bayden - "Keltik" idi. Belə olan halda ABŞ-ın hazırkı prezidentinin kod adı vitse-prezident olduğu vaxtdan dəyişməyib. Bu, onun İrlandiya irsinə istinaddır.

Əyləncə səhifəsi

İşə rahat getmək üçün Böyük Çin Səddinin bir hissəsini dağıtdılar

Böyük Çin Səddinin bir hissəsini ekskavatorla dağıdan kişi və qadın saxlanılıb. Lent.az xarici KİV-ə istinadla bildirir ki, avqustun 24-də Şoçjou şəhərində (Şansi əyaləti) Yuyu County Polis İdarəsinə səddin divarında boşluq tapıldığı barədə məlumat daxil olub. Hadisə yerinə gələn polis çuxurun ekskavatorun köməyi ilə qazıldığını müəyyən edib.

Sonra hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları ekskavatorun özünü, eləcə də şübhəli şəxsləri - 38 yaşlı Zheng adlı kişini və 55 yaşlı Vanq adlı qadını qonşu Helinger dairəsində (Daxili Monqolustan Muxtar Vilayəti) tapıblar.

Dindirilmə zamanı saxlanılan şəxslər Böyük Çin Səddi yaxınlığında tikintidə işlədiklərini və iş yerinə gedən yolu qısaltmaq üçün oradan keçid etmək qərarına gəldiklərini bildiriblər.

Min sülaləsi (1368-1644) dövründə tikilmiş divarın dağılmış hissəsi əyalət səviyyəli mədəniyyət abidəsidir. Cütüüyün hərəkətləri səddə bərpaolunmaz ziyan vurub.

Sərdar Ortaç azərbaycanlı rəqqasə ilə evlənir

Türkiyəli müğənni Sərdar Ortaç növbəti dəfə evlənəcəyini açıqlayıb. Lent.az xarici KİV-ə istinadən xəbər verir ki, o, bu barədə sosial şəbəkə hesabında etdiyi canlı yayım zamanı danışıb.

Pop ulduz İnci adlı xanımla evlənəcəyini bildirib. Türkiyə mətbuatı isə söhbət rəqqasə İnci Həbibovadan getdiyini yazır. Məlumatla görə, Mustafa Sandalla yanaşı, Sərdar Ortaçın da rəqs qruplarında yer alan rəqqasə azərbaycanlıdır, 1988-ci ildə Bakıda anadan olub.

Ölümdən sonra həyatın olub-olmadığı açıqlandı

İnsan fiziki olaraq öldükdən sonra, onun başqa bir dünyada necə yaşamağa davam edə biləcəyinə dair heç bir maddi anlayış yoxdur

Con Hopkins Universitetinin təbiət fəlsəfəsi professoru Şon Kerroll ölümdən sonra həyatın olub-olmaması sualını elmi baxımdan cavablandırıb.

Bu barədə "Dailymail" məlumat yayıb.

O, bunun qeyri-mümkün olduğunu düşünür. Nəzəri fizik Şon Kerroll "gündəlik həyatın əsasını təşkil edən fizika qanunlarının tamamilə başa düşüldüyünü" ifadə edib. O qeyd edib ki, insan fiziki olaraq öldükdən sonra, onun başqa bir dünyada necə yaşamağa davam edə biləcəyinə dair heç bir maddi anlayış yoxdur.

"Bu ona görədir ki, ölümdən sonra beyninizdə məlumat saxlaya biləcək hissəciklər və qüvvələr yoxdur. Həyatınızı təyin edən kimyəvi reaksiyadan sonra ölümdən əvvəl kim olduğunuza dair məlumatın qalmasının heç bir yolu yoxdur. Bu fizika qanunları ilə

bir araya sığmır".

Kerroll əlavə edib ki, bu məsələni daha ətraflı öyrənməyə ehtiyac yoxdur, çünki bu, həyatın fiziki olaraq necə baş verdiyinə dair nəzəriyyəmizlə mahiyyətə uyğun gəlir.

"Siz təbiət qanunlarına tabe olan atomlar toplusunuz: siz kiçik bir mənəvi enerji dəsti ilə idarə olunan fiziki ət çantası deyilsiniz" deyib Kerroll.

Təsisçi:

Sərdar Cəlalovlu

Baş redaktor:

Vüqar Məmmədov

Tel: 070 333 22 85

012 496 98 93

E-mail: vuqar-mt@mail.ru

Dizayner:

Seymur Həsənov

"Hürriyyət" qəzetinin internet unvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb səhifələnilir və "Futbol+ servis" mətbəəsində çap edilir.

Bu işarə altında dərc olunan yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

Hacıqabulda keçmiş məhkumlar saxlanıldı

Hacıqabul Rayon Polis Şöbəsinə Aztelekom İstehsalat Birliyinin Hacıqabul Telekommunikasiya Qovşağının Atbulaq kəndi ərazisində yerləşən inzibati binasından bir ədəd elektrik generatoru-

nun oğurlanması barədə məlumat daxil olub.

DİN-in Mətbuat Xidmətinin Şirvan regional qrupundan verilən məlumata görə, daxil olan məlumatla əlaqədar polis əməkdaşları tərəfindən keçirilən əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində qeyd edilən oğurluq faktını törətməkdə şübhəli bilinən Hacıqabul rayon sakini Vahid Zairov və Bakı şəhər sakini Rövşən Heydərov saxlanılıblar.

İlkin dindirilmə zamanı hər iki şəxs törətdikləri cinayət əməlini etiraf edərək, qabaqcadan əlbir olaraq Atbulaq kəndi ərazisində yerləşən inzibati binaya dəmir barmaqlıqları qırmaqla qanunsuz daxil olduqlarını, oradan dəyəri 1000 manatdan artıq olan bir ədəd elektrik generatorunu ələ keçirdiklərini və Bakı şəhəri ərazisində dəyərindən ucuz qiymətə satdıqlarını bildiriblər.

Polis əməkdaşları tərəfindən davam etdirilən tədbirlər nəticəsində generatorun satıldığı ünvan da müəyyən edilib və maddi sübut kimi götürülüb.

Şöbə əməkdaşları tərəfindən keçirilən digər bir əməliyyat tədbirləri zamanı isə rayon ərazisində qanunsuz olaraq odlu silah və sursat saxlamaqda şübhəli bilinən iki nəfər - evvəllər də məhkumluq həyatı yaşayan Mirqadir Həşimov və Pərviz Quliyev saxlanılıb. Hər iki şəxsdən narkotik vasitə olan heroin, eləcə də lüləsi və qundağı kəsilmiş və atəşə yararlı odlu silahlar aşkarlanaraq götürülüb.

Bundan əlavə, polis əməkdaşlarının son günlərdə keçirdikləri tədbirlər zamanı 7 rayon sakinindən müvafiq sənədləri olmayan ov tüfəngləri də götürərək barələrində qanunvericiliyə uyğun olaraq tədbirlər görülüb.

Aşkarlanan bütün faktlarla bağlı Hacıqabul RPŞ-də araşdırmalar davam etdirilir.

Balakəndə narkotik plantasiyası və çoxlu sayda silah-sursat aşkar edildi

Balakən rayonunda Daxili İşlər Nazirliyinin və Dövlət Sərhəd Xidmətinin əməkdaşları tərəfindən birgə əməliyyat keçirilib. Keçirilən əməliyyatlar zamanı çətin relyefli dağ-meşə massivində narkotik

plantasiyası salan, dövlətlərarası axtarılda olan, oğurluq edən və üzərində qanunsuz odlu silah-sursat gəzdirən ümumilikdə 9 nəfər tutulub.

Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin Şəki regional qrupundan verilən məlumata görə, ucqar dağlarda yerləri müəyyən edilən narkotik plantasiyasından çəkisi 350 kiloqrama yaxın 568 ədəd çətənə kolu, eləcə də külli miqdarda narkotik vasitə aşkar edilərək qanunsuz dövriyyədən çıxarılıb. Həmçinin, 1-i "PK" markalı pulemyot olmaqla ümumilikdə 8 odlu silah, 290 ədəd patron və 4 əl qumbarası götürülərək aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

Polis əməkdaşları tərəfindən keçirilən digər əməliyyatlar zamanı isə törətdiyi cinayətə görə barəsində dövlətlərarası axtarış elan edilmiş Vüsal Ömərov və rayonun Qazma kəndində yerləşən uşaq bağçasından kompyuterləri oğurlayan İzzət Məsiyev saxlanılıb.

Faktlarla bağlı Balakən Rayon Polis Şöbəsinə araşdırmalar davam etdirilir.

Allah rəhmət eləsin!

Vəli Səmədli, Piriş Qaraoğlu, Əmir Şahbuzlu, Sultan Quliyev, Aydın Xanəliyev Ordubad rayonunun Tivi kəndində yaşayan Bayramovlar ailəsinə Fəmil Bayramovun vəfatı ilə əlaqədar başsağlığı verirlər. Allah rəhmət eləsin!

ADP hakimiyyəti qətiyyətli addım atmağa çağırırdı

Partiya hesab edir ki, Xankəndi ilə bağlı qərarlı siyasət davam etdirilməlidir

Düən ADP İdarə Heyətinin ölkədə və beynəlxalq aləmdə baş verən ictimai-siyasi vəziyyətə dair növbəti toplantısı keçirilib.

Partiyanın mətbuat xidmətindən "Hurriyyet"ə verilən məlumata əsasən, toplantı iştirakçıları ilk növbədə rus "sülhməramlı" kontingentinin müvəqqəti nəzarətində olan ərazilərimizdə vəziyyətin süni şəkildə gərginləşməsi, Ermənistan və havadarlarının humanitar fəlakətlə bağlı apardığı anti Azərbaycan təbliğatına münasibət bildirib. Partiya yetkililəri bu faktın arxasında Qarabağda yaşayan erməni vətəndaşların reinteqrasiyadan qaçmaq, arxasına Ermənistanı və bir sıra güc dövlətlərini alaraq sülh sazişindən yayınmaq cəhdlərinin durduğunu bildirib və hakimiyyəti Xankəndi ilə bağlı qərarlı siyasətini davam etdirməyə, yerli ermənilərə ediləcək yardımların yalnız ölkəmizin vasitəsi ilə aparılmasını təmin etməyə çağırıb.

İdarə Heyəti son vaxtlar qarşıda Türkiyənin Cənubi Qafqaz bölgəsində təsir dairəsinin genişləndirilməsi sahəsində apardığı siyasəti müsbət dəyərləndirib, Türkiyə Xarici İşlər Naziri Hakan Fidanın qonşu İran və Rusiya rəsmiləri ilə apardığı görüşləri Türkiyə dövlətinin regionda mövqeyinin möhkəmlənməsinə yardım edəcəyinə ümidvar olduğunu bildirib. Həmçinin, Söçidə BMT Baş katibinin təşəbbüsü ilə Türkiyə və Rusiya prezidentlərinin baş tutacaq görüşündə bölgə və dünya üçün faydalı razılaşmaların, o cümlədən taxıl daşınması, Ukrayna-Rusiya müharibəsinin həlli istiqamətində faydalı razılaşmaların əldə ediləcəyinə əminliyini bildirib.

İdarə Heyəti Türkiyə Müdafiə nazirinin Azərbaycana səfərini təqdir edib

və bir sıra strateji əməkdaşlıqlarla yanaşı, hərbi sahədə ölkələrimiz arasında əldə edilən razılaşmaların hər iki ölkə üçün faydalı olacağını diqqətə çatdırıb.

ADP İdarə Heyəti son günlər Kerkükdə yaşanan etnik qarşıdurmalar fonunda Kerkük türklərinə qarşı kürd və ərəb yönətimi tərəfindən diskriminasiya siyasətini qətiyyətlə pisləməklə Azərbaycan və Türkiyə rəsmilərini Kerkük türklərinin hüquqlarını müdafiə etməyə, onların öz tarixi ərazilərində rifah halında yaşaması üçün İraq hökumətinə təsir göstərməyə çağırıb.

İdarə Heyəti Livanda Azərbaycan konsulluğuna qarşı ermənilər tərəfindən törədilən terror aktını qətiyyətlə pisləyib və bu aktı dövlətimizin ərazi bütövlüyünə, suverenliyinə qarşı qəsd kimi dəyərləndirməklə, beynəlxalq təşkilatları bu hadisəyə hüquqi qiymət verməyə və günahkar şəxslərin cəzalandırılmasına üçün təsirli tədbirlər görməyə çağırıb.

İdarə Heyəti son vaxtlar Ukrayna

ilə Rusiya arasında gedən müharibənin getdikcə gərginləşməsindən, bu müharibənin yüz minlərlə insan ölümü ilə nəticələnməsi ilə yanaşı, dünyanı nüvə fəlakətləri ilə üz-üzə qoymaq hədəsindən ciddi narahat olduğunu bildirib və dünya dövlətlərini müharibə baskıları Putin Rusiyasına təsir göstərməyə, Rusiya hakim elitasını bu qanlı hadisələrdən çəkindirəcək daha amansız sanksiyalar tətbiq etməyə çağırıb.

İdarə Heyəti Azərbaycanın Los-Ancelesdə yerləşən konsulluğunun yerləşdiyi əraziyə orada yaşayan erməni icmasının təsiri ilə "Artsax" adının verilməsini qətiyyətlə pisləyib və ABŞ rəsmilərini bu faktı iki ölkə arasında hərtərəfli əlaqələrin gedişatına mənfi təsir göstərmək baxımından münasibət bildirməyə və hakimiyyəti konsulluğumuzun başqa bir əraziyə köçürülməsi üçün lazımı addımlar atmağa səsleyib.

Hazırladı: KƏNAN

Banka rəhbərlik etmiş ata və oğul yenidən hakim qarşısında

Lisenziası ləğv edilən "Royal Bank"-in direktoru Fuad Cam və atası, bankın Müşahidə Şurasının sədri Əli Camın barəsindəki hökmdən verilən apellyasiya şikayəti üzrə məhkəmə iclasının vaxtı məlum olub.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinə keçiriləcək proses sentyabrın 7-nə təyin edilib.

Şikayət hakim Həbil Məmmədovun sədrliyi ilə araşdırılacaq.

Qeyd edək ki, bir neçə il beynəlxalq axtarılda olan "Royal Bank"-in direktoru Fuad Əli oğlu Cam 2020-ci ilin aprel ayında saxlanılaraq Azərbaycana gətirilib. Ona Baş prokuror yanında Korupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində Cinayət Məcəlləsinin 179.3.2-ci (mənimsəmə - külli

miqdarda olmaqla törədildikdə) maddəsi ilə ittiham verilib. Cinayət işi üzrə zərərçəkmiş qismində Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi və Əmanətlərin Sığortalanması Fondu tanınır. Bankın Müşahidə Şurasının sabiq sədri Əli Məhəmmədovun oğlu Cama isə Cinayət Məcəlləsinin mənimsəmə maddəsi ilə yanaşı, 213.2.2-ci (külli miqdarda vergidən yayınma)

maddəsi ilə də ittiham verilib.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə Fuad Cam 13 il, Əli Cam isə 8 il müddətinə azadlıqdan məhrum ediliblər. Bakı Apellyasiya Məhkəməsi isə Fuad Camın həbs müddətini 5 il azaldılaraq 8 ilə, Əli Camın həbs müddətini isə 2 il azaldaraq 6 ilə endirilib. Hökmün qalan hissələri dəyişdirilmədən saxlanılıb. Ali Məhkəmənin qərarına əsasən, hökm və ya qərar qismən ləğv edilib, iş yenidən baxılması üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinə göndərilib.

Xatırladaq ki, Azərbaycan Mərkəzi Bankının İdarə Heyətinin (AMB) 2012-ci il 13 iyul tarixli qərarı ilə "Royal Bank"-a verilən lisenziya ləğv olunub.

“Artsax”ın ləğvi Fransanı niyə narahat edir?

Keçmiş müstəmləkələrinin “dövlətçiliyini” dağıdan fransızların “erməni dövlətçiliyi” üçün bu qədər narahat olacağını düşünmək sadəlövhlik olar...

Fransanın keçmiş metropoliyasının təsirinin bəlkə də ən “qabarıq” olduğu ölkə olan Qabondakı dövlət çevrilişi, eləcə də ondan əvvəl Niger, Mali və Burkina Fasoda baş vermiş anti-fransız rejim çevrilişlə Afrikada Fransız neokolonial imperiyalarının dağılmasından danışmağa əsas verir. Ərəb dünyası ölkələrini çaxnaşmaya salan “ərəb baharı” kimi haqqında söhbət gedən anti-fransız çevrilişlərdə də “Afrika yayı”ndan danışmaq olar.

“Ərəb baharı”nın real geosiyasi nəticələrinin ortaya çıxması paradoksal nəticə çıxarmağa imkan verir: ola bilsin ki, Fransanın keçmiş Afrika koloniyalarında baş verən hadisələr sabiq metropolda əvvəlcədən planlaşdırılıb, “proqramlaşdırılıb”. Və sonda bir neokolonial format digərini əvəz edəcək, üstəlik Fransadan bu planlı qopmalar məlum və aldanmış xalqlara daha böyük fəlakətlər gətirəcək.

“Ərəb baharı” Tunisdə, bəlkə də bütün ərəb ölkələri arasında Fransanın təsirinin ən güclü olduğu ölkədə başladı. Üstəlik, zahirən “kortəbii” və “gözənilmədən” başladı, amma əslində həm Tunisdə, həm də digər ərəb ölkələrində “inqilabçılar” hər şeyi eyni təlimatlara əsasən, eyni qəliblərdə etdilər.

“Ərəb baharı”nın geosiyasi baxımdan “gözənilməz” nəticələri Fransa üçün çox faydalı oldu. Misir Aralıq dənizi hövzəsində Fransa siyasətinə daha da “bağlı” oldu. Liviyada kifayət qədər müstəqil siyasət yürüdən Müəmmər Qəddafini aradan götürdülər, ölkəni faktiki parçaladılar, Liviyanın bir hissəsi Fransayönlü qüvvələrin nəzarətinə keçdi.

Ən əsas isə Tehran rejiminin “fransız müstəmləkələrində əhəmiyyəti və təsiri” kəskin şəkildə artıb. İran İraqda və keçmiş Fransa əmlakı Suriyadakı vətəndaş müharibələrinə müdaxilə etdi. Nəticədə bu ölkələrin ərazisində İranla Aralıq dənizi arasında nəhəng zolaq İran İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunun (SEPAH) nəzarətinə keçdi.

Üstəlik, İran heç vaxt Fransanın təsirinin olmadığı yere - Yəməne müdaxilə etdi. Bu gün Yəmənin çox hissəsi keçmiş Fransa müstəmləkəsi Cibutidən silah-sursat alan iranyönlü (faktiki olaraq Fransayönlü) husilər tərəfindən idarə olunur.

Beləliklə, “Ərəb baharı” yeni müstəmləkəçilik dövrünü andıran sözə çevrildi. Faktiki olaraq Fransa öz vəkili və ipdən asılı kuklları vasitəsilə geosiyasi baxımdan nəhəng ərazilərə nəzarət etməyə başladı. Lakin Fransa formal olaraq prosesdən kənarda qalıb. SEPAH qismində fransız “məşəllərinin” işğal olunmuş ərazilərdə törətdikləri bəd əməllərin bütün müsbət və ya mənfi tərəflərinin guya “fransız-

lara dəxli yoxdur”, üstəlik, Paris müvafiq ölkələrin və xalqların problemlərinin həllinə bir qəpik də xərcləmir. Baxmayaraq ki, “Fransanın geosiyasi orbitindəki” ölkələrin resursları hələ də Fransa tərəfindən amansızcasına istismar olunur.

Fransanın təsiri zonasında müharibələr, qaçqın axını problem yaradırsa, bu yalnız Fransanın geosiyasi rəqibləri üçün keçərlidir. Məsələn, Türkiyə Suriyalı qaçqınların məskunlaşması üçün böyük xərclər çəkir.

Paris üçün, daha doğrusu, Fransadakı müəyyən qüvvələr üçün ərəb baharı uğurlu oldu. Və ola bilsin ki, onlar ərəb bazarının təcrübələrini Afrikada tətbiq etmək qərarına gəliblər və son global tendensiyaları nəzərə alıblar.

Məsələ burasındadır ki, milli dövlətlər “layihə” kimi ölür və hakimiyyət dövləti strukturlara, transmilli korporasiyalara, eləcə də milli sərhədlərə bağlı olmayan tarixən formalaşmış strukturlara (məsələn, dini müstəvidəki Vatikan kimi) keçir. Müasir dünyada dövlət sərhədlərinin süniliyi heç yerdə Afrikadakı qədər aydın görünür və sezilmir.

Afrika sərhədləri etnik, mədəni, dini və ya hər hansı digər yerli faktorlardan asılı olmayaraq, müstəmləkəçilər tərəfindən özbaşına “kəsilib-biçilib-cızılıb”. Buna görə də, demək olar ki, Fransanın bütün keçmiş Afrika koloniyaları daxili etnik və dini ziddiyyətlər səbəbindən “parçalanır” və bu da bir çox yerlərdə müharibələrə gətirir (həmin Mali

və Nigerdə ??mərkəzi hökumətlər ilə tuareqlər arasında uzun illər ərzində bitməyən müharibə olmuşdur).

Afrikada neomüstəmləkə imperiyasını quran fransızlar uzun müddətdir ki, keçmiş müstəmləkələrində yeni Afrika “millətləri”ni süniləşdirmişdilər. Və burada iki yol var idi - ya “nigeriyalılar”, “burkinilər”, “qvineyalılar”, “malililər”, “qabonlular” kimi yeni “millətlərin” real formalaşmasına resurslar yatırmaq, ya da sadəcə olaraq global kontekstdə onsuz da məhv olmuş milli dövlət strukturlarını yıxmaq.

Üstəlik, Afrika dövlətlərinin dağıdılması, görünür, elə aparılacaq ki, sonda bu tendensiya ya “xalqın təşəbbüsü”, ya da “şər xarici qüvvələr”in təşəbbüsü (məsələn, “Vaqner”) kimi görünürsün. Bu çaxnaşmada yalnız Fransa kənarda qalan, heç nəyə qarışmayan qüvvə kimi görünəcək, həm də “qurban” görünmək şərtilə. Düzdür, eyni zamanda, süni də olsa, yenə də hər halda yarımçıq bərqərar olmuş dövlətlərin dağıdılmasının nəticələri iğtişaşlar, vətəndaş müharibələri, xalqın yoxsullaşması, aclıq və s. olacaq. Bəs, fransız müstəmləkəçilərini insan itkisi nə vaxt “həyəcanlandırır”?

Mümkündür ki, müzdlü ordu və ya bəzi dini-siyasi strukturların sayəsində “globalistlərin” - fransızların Afrikada nəhəng inzibati sərhədləri olan əraziləri idarə edəcək öz “yədəkləri”ni olacaq. Məsələn, SEPAH-in inzibati sərhədləri əsəraq geniş ərazilərə nəzarət etməsi Yaxın Şərqdə “ərəb baha-

Bu gün bütün gücü ilə Ukraynada müvəqqəti atəşkəs bağlamağa və ya Ukrayna müharibəsini hər hansı şəkildə “dondurmağa” çalışan Kreml eyni zamanda “Artsax” separatçılarını xilas etməyə çalışacaq. SSRİ-də ilk olan və bütün digər separatçıların “ilham qaynağı” olan bu separatçı layihə olmasa, Moskva digər layihələrdə, o cümlədən Suxumi və Sxinvalidə qaçılmaz olaraq “yerlə-yeksan olacaq”...

rı”ndan sonra baş verdi.

Üstəlik, indi “antifransa eyforiyası” fonunda afrikalılar Rusiya bayraqlarını dalğalandırırlar. Zaman keçəcək, iqtisadiyyat və dövlət idarəçiliyi dağılacaq, aclıq başlayacaq, yeni müharibələr və yeni fəlakətlər baş verəcək, Fransanın “birbaşa” idarə etdiyi dövlətlər “qızıl ər” kimi görünəcək. Prinsipcə, neokolonialistlərə də lazım olan budur ki, müstəmləkələr əvvəlki günlərinə şükür etsinlər.

Afrikada dövlətlər arasındakı “baryerlərin” sökülməsinə başlanılıb. Mərkəzi Afrika ölkələrinin demək olar ki, əksəriyyətinin içində olduğu, məsələn, 4 milyondan çox insanın öldüyü Birinci və İkinci Konqo müharibələri zamanı artıq belə “dövlətin sökülməsi” cəhdləri olub. Konqo müharibələri zamanı bir çox dövlət sərhədləri “şərti” olub. Ruanda kimi kiçik bir ölkə və onun “məşəlləri” bir vaxtlar qonşu Konqo Demokratik Respublikasının (DRC) 3/4-dən çoxuna nəzarət edirdi. Ruandanın nəzarətində olan ərazisi o zaman ölkənin özündən təxminən 80 (!) dəfə böyük idi. Dünya ictimaiyyəti isə buna əhəmiyyət belə vermədi.

Gözümüzün qabağında Afrika neomüstəmləkəçi asılılıqdan, hətta daha çox globalist strukturlardan asılılıqdan qurtulmadan “yenidən formatlanır” ki, nəticədə bu asılılıq faktorunun Afrikanın indiki kaosunda rolu dəfələrlə artacaq. Əzəraq və “humanitar yardım” da bu strukturlar vasitəsilə paylanacaq. Global strukturlarda isə yeri gəlmişkən, fransızlar və “frankofonlar” mühüm rol oynayır.

Fransızların çoxdankı “nökərləri” - erməni millətçiləri ilə necə “oyunlar” oynaması çox əlamətdardır. Əslində ağıllı ermənilər tarixi diqqətlə təhlil etsələr, nəzəri olaraq həm Fransaya,

həm də fransızlara nifrət etməlidirlər. Erməniləri faciəli 1915-ci ilə gətirən məhz Fransa oldu, məhz fransız intriqaları ucbatından ermənilər əsrlər boyu sülh və anlaşma şəraitində yaşadıqları xalqlarla çekişmələr aparıb, qurbanlar veriblər.

Fransa ermənilərə ümumiyyətlə heç nə verməyib. Hətta indiki Ermənistan Respublikasında “erməni mahiyyəti”nə aid olan hər şey Rusiyanın (o cümlədən SSRİ timsalında) sayəsində yaradılmışdır. Vaxtilə Azərbaycan və gürcü torpaqlarını ermənilərlə məskunlaşdırmaqla yanaşı, eləcə də erməniləri özələrini, elə ermənilərin xeyri naminə qonşuları ilə dinc yaşamağa məcbur edən məhz Rusiya imperiyası idi. Amma bu gün erməni millətçilərinin ən çox nifrət etdiyi Rusiyadır. Və onlar Fransanı “ilahiləşdirirlər”.

Bəs Fransa indi ermənilər üçün nə edir? Erməni millətçilərinə yalan ümidlər verməklə sülh prosesini ləngidir və ermənilərlə Azərbaycan arasında sülhün qarşısını almaq üçün hər şeyi edir. Fransa saxlama müddəti ötmüş məhsulların yığıldığı bir neçə yük maşını topladı, “humanitar yardım” adıyla bu “yardım maşını” Laçın yolundakı keçid məntəqəsinə gedib yoldan “qayıtdı”. Bu simvolik və Ermənistanə heç bir şey verməyən hərəkət ermənilərin böyük sevincinə səbəb oldu.

Üstəlik, bu “köməyi” globalist “bələdiyyələşmə” prosesinin ardınca gedən Paris meri Ann Hildalqo müşayiət edirdi. İspan Ann Hildalqo, ümumiyyətlə, “böyük Fransa”ya, hətta “böyük Ermənistan”a, üstəlik “Artsax”a tüpürmək belə istəmir. Buna baxmayaraq, erməni millətçiləri arasında “frankomaniya” və Fransaya ümid sərhədləri aşır.

(Davamı səh. 6-da)

"Azərbaycan üçün ən optimal variant müharibədir..."

Məhəmməd Əsədullazadə: "Rusiyanın 200 illik ənənəvi Cənubi Qafqaz siyasəti Ermənistanla Azərbaycan arasında sülhün əldə edilməsinə qarşıdır"

"Artıq İranın neytrallaşdırılması gündəmdədir və Türkiyə Azərbaycan ətrafında baş verənlərin qarşısını almaq üçün ciddi addımlar atır"

"ABŞ və Avropa İttifaqının vasitəçiliyi ilə Ermənistanla Azərbaycan arasında danışıqlar prosesinin, yenidən Rusiya tərəfindən qarşısı alındı. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan 2 sentyabr tarixində verdiyi açıqlama ilə məhz Praqada ərazi bütövlüyü ilə bağlı imza atdığı sənədin üzərindən xətt çəkdi". "Hurriyyet" xəbər verir ki, bunu Cənubi Qafqaz Təhlükəsizlik və Sülh İnstitutunun sədri, Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini, politoloq Məhəmməd Əsədullazadə bildirib.

Nikol Paşinyanın Praqada Qarabağ daxil olmaqla, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdığını bəyan etdiyini deyən politoloqun fikrincə, Ermənistanın baş naziri son açıqlamasında isə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanımadığını ortaya qoydu: "Moskva Brüssel və Vaşinqton formatında aparılan danışıqlardan narahat idi. Bu xüsusda Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi müstəvisində bir neçə rəsmi bəyanat da vermişdi. Hətta Nikol Paşinyanı Qarabağ daxil olmaqla, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdığına ikrarla cavab vermişdi. Moskva Praqada imzalanmış "Alma-Atı" bəyannaməsi və digər razılaşmaları qəti şəkildə qəbul etməyərək, davam edən prosesi separatçıların əli pozmağa nail oldu. Rusiya-

nın iki ölkə arasında davamlı olaraq bu siyasəti strateji deyil, taktikidir. Çünki yeni bir nizam qurulub və Rusiya Ukraynada müharibə ilə məşğuldu. Qərb isə Cənubi Qafqazda prosesi yenidən davam etdirməyə başlayacaq".

Hazırda davam edən böhranın arxasında Rusiyanın dayandığını vurğulayan Cənubi Qafqaz Təhlükəsizlik və Sülh İnstitutunun sədri hesab edir ki, Fransa da öz növbəsində, bundan istifadə edərək regionda yerləşməyə və Türkiyənin qarşısını almağa çalışır: "Azərbaycanın reintegrasiya siyasətinin və Xankəndinə yüklərin aparılmasının qarşısını alanda məhz Rusiyadır. Amma Kremlin bu siyasətinə qarşı Türkiyə diplomatik müstəvidə fəallaşmış. Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidanın Rusiya səfərində Kremlin hazırkı siyasəti ətrafında müzakirələr aparılıb. Türkiyə Rusiyanın Qarabağda yaratdığı böhrandan geri addım atmasına çalışır. Soçidə prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanla Vladimir Putin arasında bu məsələlər də müzakirə ediləcək. Ümumiyyətlə, Rusiya artıq Cənubi Qafqazda Türkiyənin varlığını qəbul edir. Düşünürəm ki, Qərbin regiona gəlməsinə qarşı Rusiya Türkiyə ilə əməkdaşlıq edib Azərbaycanın reintegrasiya siyasətinə mane olmasa, Azərbaycanla Ermənistan arasında vasitəçiliyi obyektiv aparsa, o zaman müsbət irəliləyiş əldə edilə bilər".

Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini onu da əlavə edib ki, Kreml Azərbaycanın Xankəndidə nəzarəti bərpa etməsini istəmir: "Rusiyanın 200 illik ənənəvi Cənubi Qafqaz siyasətindən geri addım atacağı şübhəlidir. Kremlin Cənubi Qafqaz siyasəti xronikidir və iki ölkə arasında sülhün əldə edilməsinə qarşıdır. Əgər Rusiya Türkiyə ilə razılığa gəlməsə, onda Azərbaycan erməni silahlı birləşmələrinə qarşı hərbi əməliyyatlar aparacaq. Həmçinin, Ermənistanla sərhəddə "bufer zonanın" yaradılmasına gəlməlidir. Azərbaycan bunu etməsə, o zaman siyasi-hərbi böhran davam edəcək. Əgər hərbi eskalasiya baş verərsə, bundan sonra Ermənistan Azərbaycanla sülh müqaviləsini imzalayacaq. Odur ki, Azərbaycan üçün ən optimal variant müharibə ilə strateji planını həyata keçirməkdir. Çünki diplomatik danışıqlarla buna nail olunmayacaq. Onu da əlavə edirəm ki, Hakan Fidan İrana səfər edir. Və bu, o deməkdir ki, artıq İranın neytrallaşdırılması gündəmdədir. Bir sözlə, Türkiyə Azərbaycan ətrafında baş verənlərin qarşısını almaq üçün ciddi addımlar atır".

Vazeh BƏHRAMOĞLU

Bildiyiniz kimi, avqustun 29-da Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti tərəfindən Qarabağda yaşayan erməniəsilli şəxslərin ehtiyaclarını qarşılamaq üçün Bakıdan humanitar yardım yola salınıb. Ağdam-Xankəndi yolu ilə aparılan humanitar yardım karvanında ilkin mərhələ üzrə 40 ton un var.

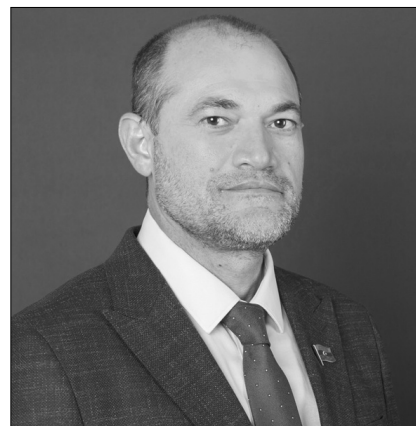
Buna baxmayaraq, içərisində 40 ton un məmulatları olan iki TIR bir neçə gündür Ağdam-Xankəndi yolunun üzərindəki Rusiya "sülhməramlıları"nın postunun qarşısında gözləyir.

Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin əməkdaşları, könüllülər günlərdir ərazidə qurulan çadırlarda gecələyirlər. Onların əsas məqsədi Qarabağ-

"Ermənilər seçim edirlərsə, deməli, yardıma ehtiyacları yoxdur"

"Artıq Azərbaycan öz tərəfindən olan addımları atıb, bundan sonrası isə Rusiya sülhməramlılarının məsuliyyətindədir və onların səlahiyyətində olan məsələdir"

Razi Nurullayev:
"Bu problem həm Ermənistandan, həm də Rusiyadan qaynaqlanır..."

da yaşayan erməniəsilli vətəndaşlara humanitar yardım göstərməkdir.

Ərazidə olan Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin nümayəndələri gətirdikləri yükün keyfiyyət sertifikatını Azərbaycan ərazisində müvəqqəti yerləşdirilən Rusiya "sülhməramlıları"na təqdim ediblər.

Hazırda yardımın erməniəsilli şəxslərə çatdırılması üçün danışıqlar davam etdirilir.

Məsələ ilə bağlı Milli Məclisin deputatı, Milli Cəbhə Partiyasının (MCP) sədri Razi Nurullayevlə həmsöhbət olduq.

- Razi bəy, Azərbaycanın xoş niyyətlə və humanitar məqsədlə ermənilərə göndərdiyi un məmulatları günlərdir Ağdam-Xankəndi yolunda gözlənilir. Sizcə, qarşı tərəfin qəbul etmədiyi bu yardım geri qaytarılacaq, yoxsa ünvanına çatdırılacaq?

- Təbii ki, Azərbaycan o yardımı

geri qaytarmaq üçün göndərməyib. Biz o yardımı öz ərazimiz olan Xankəndidə yaşayan ermənilərə göndərmişik. Yəqin ki, onlar bu yardımı qəbul edənlər və bu məsələ həllini tapana qədər humanitar konvoyda orada gözləyəcək. Və biz o yardımı onlara çatdırmaq üçün əlimizdən gələni edirik və həmçinin onların bəhanəsini kəsmək üçün edirik. Çünki əgər sən acsansa, ehtiyacın varsa, acından ölürsənsə, sənə gələn yardımı niyə qəbul etmirsən?! Acından ölən insan seçim etmir. Amma onlar seçim edirlərsə, deməli, yardıma ehtiyacları yoxdur. Onlar ancaq Fransadan və Ermənistandan gedən yardımı qəbul etmək istəyirlər.

Azərbaycan öz ərazisində humanitar fəlakət elan etməyib, bizim Qarabağ bölgəmizdə humanitar fəlakət yoxdur, Azərbaycan dövləti heç bir ölkədən yardım istəməyib, heç kimə yardımla bağlı SOS mesajı göndərməyib, ona görə də biz öz ərazimizdə başqa ölkədən gələn yardımları qəbul etmək məcburiyyətində deyilik, heç bir qanunda belə məsələ yoxdur.

- Bəs, indiki şəraitdə Azərbaycan özünün hüquqi əraziləri çərçivəsində olan Xankəndinə bu yardımı hansı formada çatdırmalıdır?

- Biz yardımı göndərmək istəyirik, indi hansı formada çatdırıla bilər, bu formalar üzərində Azərbaycan hökuməti işləyir. Hal-hazırda həmin ərazi Rusiya sülhməramlılarının nəzarətindədir. Bu səbəblə də rus sülhməramlılarına müraciət olunub ki, onlar yolu, yəni Ağdam-Xankəndi yolunu separet-

çıların qoyduğu bloklardan, daşdan-kəsəkdən təmizləsinlər və onların nəzarəti altında humanitar yardım Xankəndinə daxil olsun. Artıq Azərbaycan öz tərəfindən olan addımları atıb, bundan sonrası isə Rusiya sülhməramlılarının məsuliyyətindədir və onların səlahiyyətində olan məsələdir.

**- Sizcə, Azərbaycanın göndərdiyi yardımın Xankəndinə çatdırılmasına maneə törədən Ermənistan-
dır, yoxsa Rusiya?**

- Məsələ burasındadır ki, yardımı qəbul etmək istəməyən, ondan imtina edən və təzyiq göstərən tərəf orada yaşayan ermənilərdir. Amma, əlbəttə, onların ayağının altına daş qoyan, onları bu şəkildə hərəkət etməyə vadar edən Ermənistan və Rusiyadır. Ermənistan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dildə yox, kağız üzərində də təsdiqlərsə, o zaman təbii ki, separatçılar da bu şəkildə arxayın hərəkət etməz və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə qarşı baş qaldırmaz. Rusiya sülhməramlıları isə, əgər zamanında üçtərəfli sənədimizə, razılaşmaya uyğun olaraq orada olan "banda"ları, Ermənistanın silahlı birləşmələrini tərk-silah edib, onları Ermənistanla göndərərək, oradakı separatçıların da əllərindən silahlarını alıb tərk-silah etsəydi, heç məsələ gəlib bu günə çatmazdı. Məsələ çoxdan artıq qanuni və beynəlxalq hüquq çərçivəsində həllini tapardı. Rusiya da bunu etmədi və artıq belə çıxır ki, problem həm Ermənistandan, həm də Rusiyadan qaynaqlanır.

Jalə FAMILQIZI

Cahangir Əsgərov fəaliyyətini bu qurumda davam etdirəcəkg...

Son vaxtlar adı tez-tez medianın gündəmindən düşməyən "Azərbaycan Hava Yolları" QSC-nin (AZAL) sədri Cahangir Əsgərovun bu şirkətdəki 27 illik karyerasına nəhayət son qoyuldu. O, sentyabrın 1-də ölkə başçısının sərəncamı ilə tutduğu vəzifədən azad edilib.

AZAL-dakı vəzifəsini itir-

rən Cahangir Əsgərovun ali təhsil ocağında dərs dediyini

yəqin ki çoxları bilmir.

AZAL-in rəhbəri həm də Milli Aviasiya Akademiyasının da çalışır. Belə ki, o, hazırda Akademiyanın Avianəqliyyat istehsalatı kafedrasının müdiri vəzifəsini tutur.

Kafedra müdiri vəzifəsində çalışan Cahangir Əsgərov texnika elmləri namizədi olaraq Milli Aviasiya Akademiyasının dosentidir.

Qeyd edək ki, Cahangir Əsgərov 1996-cı ildən "Azər-

baycan Hava Yolları" QSC-sədri idi. 27 il AZAL aviaşirkətinə rəhbərlik edən C.Əsgərov bu posta gəlməzdən öncə aviadestə kapitanı, eskadriya komandirinin müavini, eskadriya komandiri, 1993-cü ildən AZAL-in Türkiyədə baş nümayəndəsi vəzifələrində işləyib. AZAL-in təyyarələri ilə uçan səfərlər daim bu şirkətin təyyarələrində biletlərin baha satılmasından şikayətlənib.

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

İşğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış"

Bugünlərdə, daha dəqiq desək, sentyabrın 2-də Ermənistanın paytaxtı İrəvanda eks-prezidentlər Robert Köçəryan və Serj Sarkisyanın iştirakı ilə müxalifətin mitinqi keçirilib. Qeyd edək ki, mitinq iştirakçıları Ermənistanın düşdüyü mövcud çıxılmaz durumun əsas səbəbkarı kimi məhz baş nazir Nikol Paşinyanı göstərərək və ünvanına ittihamedicilik fikirlər səsləndiriblər. O isə öz növbəsində, "Dağlıq Qarabağın müstəqillik bəyannaməsi"-nin qəbul edilməsi günü münasibətilə etdiyi müraciətində Azərbaycanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünə qarşı əsassız ittihamlarla çıxış edib.

Belə ki, Paşinyanın sözlərinə görə, Dağlıq Qarabağ ermənilərinin təhlükəsizliyi və hüquqlarının müdafiəsi məsələləri həll olunmayınca, Dağlıq Qarabağın ərazi vəhidi kimi mövcud olmaması və Dağlıq Qarabağ probleminin həlli ilə bağlı bütün bəyanatlar əsassızdır. Ermənistanın baş naziri iddia edir ki, guya hazırda Qarabağda yaşayan ermənilər etnik təmizləmə təhlükəsi ilə üz-üzədirlər: "Dağlıq Qarabağla bağlı müzakirələr zamanı BMT Təhlükəsizlik Şurası da Dağlıq Qarabağda humanitar böhran olduğunu, 120 min əhalinin həyatı və təhlükəsizliyinin təhdid altında olması faktını təsdiqləyib. Eyni zamanda, insanların laçın dəhlizi ilə hər iki istiqamətdə nəqliyyat vasitələrinin və yüklərin fasiləsiz hərəkətinin təmin edilməsi ilə bağlı Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin 22 fevral və 6 iyul 2023-cü il tarixli qərarlarının Azərbaycan tərəfindən icra olunmadığı vurğulanıb". Paşinyan eyni zamanda, Ermənistanın Dağlıq Qarabağda normal həyatı, təhlükəsizliyi və hüquqlarının müdafiəsini təmin etmək üçün səylərini davam etdirəcəyini də bildirib.

Görünür, Paşinyan bu yolla ona müxalif olan qüvvələri bir qəddər də olsa, sakitləşdirməyi planlaşdırır. Lakin bu, mümkün olan iş deyil. Çünki Kremlin nəzarətində

olan, Robert Köçəryan və Serj Sarkisyanın təmsil olunduğu "Qarabağ klani"-nin əsas məqsədi Paşinyanı devirmək və indiyədək əldə olunan razılaşmaların üzərindən xətt çəkməkdir. Təbii ki, bu planın arxasında dayanan əsas qüvvə məhz Rusiyadır. Paşinyan özü də bunu çox gözəl anlayır. Elə bu səbəbdən də ara-sıra Moskva əleyhinə açıqlamalar verərək, həm Ermənistan vətəndaşlarına, həm Azərbaycana, həm də Qərbdə düşdüyü çətin və çıxılmaz durumu anlatmağa çalışır.

"Erməni silahlı birləşmələri Rusiya qorusa da, bu, Azərbaycanın qarşısını almamalı, öz milli maraqlarının, təhlükəsizliyinin təminindən vaz keçməyə əsas verməməlidir"

Qeyd edək ki, mövzu ilə bağlı mövqeyini "Hürriyyət"lə bölüşən Cənubi Qafqaz Təhlükəsizlik və Sülh İnstitutunun sədri, Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini, politoloq Məhəmməd Əsədullazadənin qənaətinə, Azərbaycan tezliklə erməni silahlı birləşmələrinə qarşı hərbi əməliyyatlar keçirməlidir: "Bildiyiniz kimi, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Qarabağ separatçılarına "müstəqillik" günü ilə bağlı məktub göndərərək Ermənistanın onları dəstəkləyəcəyini qeyd edib. Məhz bu fakt onu deməyə əsas verir ki, Ermənistan Qarabağ iddialarından əl çəkmir. Bu səbəbdən də Azərbaycan öz ərazisində erməni silahlı birləşmələrinin mövcudluğuna dözümlü yanaşmamalıdır. Oudur ki, rəsmi Bakı tezliklə erməni silahlı birləşmələrinə qarşı hərbi əməliyyatlar keçirməlidir".

Erməni silahlı birləşmələri məhz Rusiyanın qoruduğunu vurğulayan Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini hesab edir ki, bunun özü belə, Azərbaycanın qarşısını almamalı, öz milli maraqlarının, təhlükəsizliyinin təminindən vaz keçməyə əsas verməməlidir: "Kreml öz geosiyasi maraqlarına görə erməni silahlı birləşmələrini

qoruyursa, biz öz ərazimizdə təhlükəsizliyimizi təhdid edən erməni silahlı dəstələrini niyə məhv etməməliyik?! Hesab edərik ki, Nikol Paşinyanın Azərbaycanla hərbi toqquşmaya getməsi mümkündür, çünki müxalifət ona qarşı siyasi təzyiqləri gücləndirir".

Cənubi Qafqaz Təhlükəsizlik və Sülh İnstitutunun sədri onu da əlavə edib ki, Kəlbəcərdən Qafana kimi Ermənistanla şərti sərhəddə bufer zona yaradılmalı, Ermənistanın Zəngəzurdakı bütün hərbi hissələri məhv edilməlidir: "Ümumiyyətlə, Zəngəzurda Ermənistanla hərbi hissə yaratmağa icazə verilməməlidir. Çünki Ermənistan bundan istifadə edərək sülh prosesini pozur və hərbi təxribatlara əl atır".

"Paşinyan müxalifətin "qazını

arenada və vasitəçilər arasında Ermənistanın güvənilməz xarakterini yenə göstərərək Azərbaycanın İrəvana və Xankəndidəki separatçılara daha güclü təzyiqlər etməsinə yeni əsaslar və legitimlik şəraiti yaradır. Beləcə, rəsmi İrəvanı hər fürsətdə niyə döydüyümüzün nə qədər lazımlı olduğunu başqalarına göstərmək imkanımız artır". Politoloqun fikrincə, Paşinyan müxalifətin "qazını aldıqdan" sonra masaya oturub tələblərini mərhələli olaraq qəbul etməyə davam edəcək.

"Nikol Paşinyanı ölkəsi, insanları, gələcək maraqlandırmır, o, ancaq bu günü və özünü düşünür"

Ermənistanın baş nazirinin son günlər səsləndirdiyi sərşəm açıqlamalarına, əsassız ittihamlarına

yimiz yerlərdə mühəndis-istehkam mövqelərini gücləndirdi. Azərbaycan səbrlə reaksiya vermədi, atəş-kəsin pozulmaması üçün əlindən gələni etməyə davam etdi. Nəhayət, 2019-cu il martın 31-də böyük gözləntilərin olduğu ATƏT Minsk qrupu həmsədrlərinin vasitəçiliyi ilə Vyanada ölkə başçıların görüşü keçirildi. Elə həmin gün Ermənistanın müdafiə naziri Tonoyan çıxıb dedi ki, "yeni ərazilər və yeni müharibə". Paşinyan da avqustda gedib Xankəndidə dedi ki, "Qarabağ". Bir sözlə, çox böyük formada qatıqladı. Populistdir axı, kütlə nə istəyir onu deyir. Bununla da özünün sözünün üstündə durmayan, etibar edilməyən və patoloji yalançı olduğunu göstərdi. Müharibə oldu, olanlar oldu. Mö-

"Azərbaycan tezliklə erməni silahlı birləşmələrinə qarşı hərbi əməliyyatlar keçirməlidir"

Məhəmməd Əsədullazadə:
"Kəlbəcərdən Qafana kimi Ermənistanla şərti sərhəddə bufer zona yaradılmalı, Ermənistanın Zəngəzurdakı bütün hərbi hissələri məhv edilməlidir"

aldıqdan" sonra masaya oturub tələblərimizi mərhələli olaraq qəbul etməyə davam edəcək"

Siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru, politoloq Nazim Cəfərsəy isə qeyd edib ki, Nikol Paşinyanın barəsində danışılan məlum açıqlamaları siyasi baxımdan Azərbaycan üçün qəbul edilməz olsa da, onun bu mesajları daxili siyasətə yönəlib və müxalifətin "qazını almağa" hesablanıb: "Fikrimcə, realıqda bu mesajlar müzakirələrdə Azərbaycan baxımından heç bir neqativ praktika yarada bilmir və bilməyəcək. Hətta bu cür açıqlamaların bizim üçün iki praktiki xeyri var. Birincisi, bu cür mesajlar Azərbaycanın hər mənada ayıq olmasına və müzakirə prosesinə çox ciddi yanaşmağımızı təmin edir. Çünki bizim dövlətdə, cəmiyyətdə və fərdi şəkildə insanlarımızda həmişə arxayınçılıq, o cümlədən mərhəmət hissələri güclü olub. Ermənistan isə bu cür mesajlar verdikcə bizim ayıq qalmağımız zərurəti daha da güclü ortaya çıxır. İkincisi, bu mesajlar beynəlxalq

Nazim Cəfərsəy:
"Paşinyanın məlum açıqlamaları siyasi baxımdan Azərbaycan üçün qəbul edilməz olsa da, onun mesajları daxili siyasətə yönəlib və müxalifətin "qazını almağa" hesablanıb"

dair mövqeyini bölüşən Cənubi Qafqaz Tədqiqatlar Mərkəzinin direktor müavini, politoloq Fuad Cıraqov isə Nikol Paşinyanın sözün əsl mənasında qatıqladığını bildirib: "2018-ci ildə Paşinyan hakimiyyətə gəldi. Sonradan məlum oldu ki, bizim prezidentə mesaj göndərərək, birbaşa, heç bir vasitəçisiz kommunikasiyanın qurulmasını istəyib. Zaman istədi ki, birincisi məsələni ətraflı öyrənsin, ikincisi, hakimiyyəti əlində toparlaya və parlamenti yeniləyə bilsin. Həmin zaman ona verildi. Söz verdi ki, sülhlə həll üçün əlindən gələni edəcək. İlk ölkə başçısı idi ki, hakimiyyətə Qarabağ gündəliyi ilə gəlməmişdi. 2019-cu il cəbhə xəttində ən az itki olan, ən az qarşıdurma idi oldu. Paşinyan 2019-cu ildə bütün iclaslarda fəxrle dedi ki, o, 90-cı illərdən sonra ən az atəş-kəsin pozulmasına və itkiyə nail olan ilk lider idi. Ermənilər bu zamanıdan istifadə edərək, əvvəl atəşimiz altında olan, imkan vermədi-

Fuad Cıraqov:
"Ermənistanın baş naziri yenə də ilk növbədə ölkəsi və xalqı, daha sonra isə bütövlükdə region üçün qızıldan da qiymətli vaxtı hədəf verir"

cüə ilə hakimiyyətdə qaldı. Bir təkcə ona görə ki, xalq keçmişdəkilərə bütün olanlara baxmayaraq, daha çox nifrət edirdi. Danışmalar getdi, danışılarda yenə də arxa qapıda vasitəçilərin iştirakı ilə müəyyən sözlər verdi. Patoloji yalançı ancaq faktla nəyəse məcbur etmək olar. Vətən müharibəsindən sonra da Azərbaycan addım-addım bunu etdi. Çünki xoşluqla və razılıqla heç nə vermədi. İndi də yenə çıxıb sözün əsl mənasında qatıqlayır".

Politoloqun sözlərinə görə, bütün bunlar onu göstərir ki, Nikol Paşinyanı ölkəsi, insanları, gələcək maraqlandırmır, o, ancaq bu günü və özünü düşünür: "Paşinyan 2018-2019-cu illər kimi böyük tarixi şansdan və imkanlar pəncərəsindən ölkəsi üçün istifadə edə bilmədi, zamanı hədəf etdi. İndi görünən odur ki, eyni səhvi edir. Yenə də ilk növbədə öz ölkəsi və xalqı, daha sonra isə bütövlükdə region üçün qızıldan da qiymətli vaxtı hədəf verir".

Vazeh BƏHRAMOĞLU

“Artsax”ın ləğvi Fransanı niyə narahat edir?

(Əvvəli səh. 3-də)

Amma görünənə əsasən, Paris meri Ann Hidaqla ilə “Fransa PR”ı “Artsax” separatçılarına istənilən nəticəni vermədi. Fransanın guya aclıqda olan “Artsax”a “humanitar yardım”ının “beynəlxalq rezonansı” praktiki olaraq sifirə bərabər idi. Fransanın köməyi ilə “Artsax” separatçı layihəsini xilas etmək qətiyyəni mümkün olmayacaq. Ann Hidaqla ilə videobağlantı vasitəsilə danışdıqdan

sonra separatçı qondarma “Artsax”ın “prezidenti” istefa verib. Bu, təbii, çünki Arayik Arutyunyan İrəvandakı himayədarı Nikol Paşinyan kimi Qərbin, daha doğrusu Fransanın dəstəyinə arxalanır.

Rusiya pərəst erməni lobbisi və revanşistləri Azərbaycan torpağından tamamilə və həmişəlik çıxmalı olacaqları ilə hələ də barışa bilməyiblər. Bu gün bütün gücü ilə Ukraynada müvəqqəti atəşkəs bağlamağa və ya Ukrayna müharibəsini hər hansı şəkildə “dondurmağa” çalışan Kreml eyni zamanda “Artsax” separatçılarına xilas etməyə çalışacaq. SSRİ-də ilk olan və bütün digər separatçıların “ilham qaynağı” olan bu separatçı layihə olmasa, Moskva digər layihələrdə, o cümlədən Suxumi və Sxinvalidə qaçılmaz olaraq “yerlə-yeksan olacaq”.

Qayıdaq fransız nüanslarına. Aqrar Qarabağ, xüsusən də onun dağlıq rayonları qlobalist “yeni düzən”ə qətiyyəni uyğun gəlmir. Qlobal planlara görə, hətta iqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş ölkələrdə (məsələn, Fransada) aqrar əyalətlər boşaldığı üçün Qarabağın erməni kəndləri də “dağıdılmalıdır”. Əgər həmin Ann Hidaqla, tutaq ki, “Qarabağın bələdiyyə qubernatoru” olsaydı, bütün əhalisini “15 dəqiqəlik Stepanakert”ə (Parisdə layihə həyata keçirir - 15 dəqiqəlik şəhər) yığardı, əhalini ərazinin qalan hissəsindən çıxararaq, oranı “qoruq” elan edərdi.

“Ərəb baharı” və “Afrika yayı”nda “Fransa marağını” təhlil etdikdən sonra “erməni payızı”nda Fransanın marağının nədən ibarət olacağını da proqnozlaşdırmaq olar. Ona görə “payız”ki, bu gün ermənilər ilk növbədə demografik baxımdan “solğun” etnik qrupdurlar. Hansı ki, məsələn, bu Afrika xalqları ilə indiyə qədər baş vermir. Ancaq hətta Afrika xalqları arasında, illah da ki, qlobalistlərin və bəlkə də eyni Fransanın planlarına görə, dövlətlər “oturmağa” imkan vermədən “yıxılır”.

Paradoks alınır: milli və ya kvazmilli (Afrikadakı kimi) dövlətlərin qlobal “dağıdılması əməliyyatı” zamanı erməni millətçilərinin iki bütöv “dövlət” olur. Tanınmış Ermənistan Respublikası və tanınmamış (əslində ləğv edilmiş) qondarma “Artsax”. Amma keçmiş müstəmləkələrinin “dövlətçiliyini” dağıdan fransızların “erməni dövlətçiliyi” üçün bu qədər narahat olacağını düşünmək sadəlövlük olardı. Hər iki “dövlət” bütün ssenarilərdə məhvə məhkumdur. Amma yeni qlobal dünyada erməni millətçiliyi, Fransanın strategiyalarına görə, öz tətbiqini də tapacaq.

Erməni millətçilərinin bu gün sahib olduqları o məntiqsiz “Fransa sevgisi” ilə ermənilər diasporada Parisə daha çox faydalı olacaqlar. Xüsusən də “beşinci kolon” ?? digər milli dövlətlərdə dünyanın qalan hissəsinə ürcəh etməkdə və cəmiyyəti üz-üzə qoymaqdadır. Yenidən milli dövlətlərin məhvəsinə və “qlobalizmin təntənəsi”nə yönəlmiş tərbiyəçi iş vicdansızlıqla aparılır.

Bunun üçün erməniləri yenidən 1915-ci ildən sonra olduqları vəziyyətə salmaq olar - yeni bütün dünyanın qəzəbinin tuşlandığı, nişangahda olan qaçqınlar. “Fransızsever” ermənilər üçün olduqca acınacaqlı perspektivdir. Bunun alternativini qonşu xalqların yanında dinc həyat, barışıq və regional layihələrdə iştirakdır ki, bu da həm Türkiyə, həm də Azərbaycanın Ermənistanla və ermənilərə təklif etdiyi şeydir. Amma görək onların buna ləyaqətləri çatacaqmı?

Ülviyyə ŞÜKÜROVA

Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenski Aleksey Reznikovun müdafiə naziri vəzifəsindən azad edilməsi haqda qərar qəbul edib. Bununla bağlı axar.az-da yer alan informasiyaya görə, Zelenski Reznikovun yerinə Kırım tatar türkü Rüstəm Umerovu müdafiə naziri postuna gətirib. Belə ki, “Bu həftə parlamentdən də kadr qərarının qəbulu ilə bağlı təklif olacaq.”

Zelenski niyə Reznikovu vəzifəsindən azad etdi?

Şahin Cəfərlili:
"Bu qərar Ukraynanın Krim azad etməklə bağlı iradəsinin ifadəsi və bunun bir daha bütün dünyaya elanıdır"

Mən Ukraynanın müdafiə nazirini əvəz etmək qərarına gəldim. Aleksey Reznikov bu 550 gündən çox genişmiqyaslı müharibədən keçdi. Hesab edirəm ki, nazirliyin həm ordu ilə, həm də bütövlükdə cəmiyyətlə yeni yanaşmalara və digər qarşılıqlı fəaliyyət formatlarına ehtiyacı var”, deyən Zelenski Ukrayna Müdafiə Nazirliyinə Rüstəm Umerovun rəhbərlik etməsinin vacibliyini vurğulayıb.

Aleksey Reznikov isə öz növbəsində, istefa ərizəsini Ali Rədaya təqdim edib və gördüyü işlər barədə hesabat verməyə hazır olduğunu bildirib: “Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenskinin qərarına uyğun olaraq istefa ərizəmi Ukrayna Ali Rədaya təqdim etdim. Çətin yol oldu. “Stingers” Ukraynaya 2021-ci ilin noyabrında, mən yenidən Ukraynanın müdafiə naziri vəzifəsinə təyin olunduqda, aviasiya koalisiyasının yaradılmasından, müasir tanklarla təmin olunmasından qəti şəkildə imtina etdi. Həmçinin hava hücumundan müdafiə, raket əleyhinə texnika, uzaqmənzilli raketlər, zirehli texnika, artilleriya, MLRS, müasir Qərb tipli silahların digər növlərindən”.

“Rüstəm Umerovun Ukraynanın müdafiə naziri postuna təyinatının simvolik əhəmiyyəti var”

Beləliklə, “Hurriyyet” xəbər verir ki, Kırım tatarı Rüstəm Ənvər oğlu Umerov Ukraynanın müdafiə naziri təyin olunduğunu vurğulayan siyasi şərhçi Şahin Cəfərlinin fikrincə, Umerovun təyinatının simvolik əhəmiyyəti var: “1982-ci il təvəllüdlü Rüstəm Umerov

Zaur Məmmədov:
"Hakan Fidanın Zelenski ilə görüşündən sonra məhz Umerov soyadının müdafiə naziri postuna namizəd göstərilməsi, yəqin ki, təsadüfi deyil"

hazırda Dövlət Əmlak Fondunun sədridir. O, müharibə başladıqdan sonra Ukrayna nümayəndə heyətinin tərkibində Rusiya təmsilçiləri ilə aparılan danışıqlarda iştirak edib. Düşünürəm ki, Rüstəm Umerovun təyinatının simvolik əhəmiyyəti var. Bu qərar Ukraynanın Krim azad etməklə bağlı iradəsinin ifadəsi və bunun bir daha bütün dünyaya elanıdır”.

“Bəziləri Reznikovun kürsüdən getməsinə, həm də nazirliyin adının korrupsiyada hallanması ilə əlaqələndirirlər”

Aleksey Reznikov amilinin Kiyevdə artıq birmənalı qarşılanmadığını qeyd edən Prezident yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının müşaviri, Bakı Politoloqlar Klubunun rəhbəri Zaur Məmmədovun sözlərinə görə, bəziləri Reznikovun kürsüdən getməsinə, həm də nazirliyin adının korrupsiyada hallanması ilə əlaqələndirirlər: “Aleksey Reznikovun istefaya göndərilməsi rəsmi səviyyədə Ukraynanın Rusiya ilə müharibədə yeni taktiki yanaşması ilə əlaqələndirilir, yenilik və novator yanaşmanın lazım olduğu qeyd edilir. Bəziləri, Aleksey Reznikovun kürsüdən getməsinə, həm də nazirliyin adının korrupsiya ilə hallanmasına görə qeyd edirlər. Cari ilin yanvar ayında böyük bir rüşvət sxemi mediada yayılsa da, sonradan bir müddət sakitlik idi. Avqustun 10-u Müdafiə Nazirliyinin adı yenidən korrupsiya qalmaqalında hallanır. Həmin gün “Zerkalo Nedeli” Türkiyənin “Vektor Avia” şirkətinin Silahlı Qüvvələr üçün qış

gödəkçələri adı altında yay gödəkçələri satdığını bildirib. Oxşar əhvalatı avqustun 25-də “Ukrayinska pravda” da verib. Ali Radanın Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Komitəsinin iclası zamanı bildirilib ki, bu təchizatçı şirkət xüsusi olaraq bu növ tədarük üçün yaradıla bilərdi. Alqı-satqıları Xalqın Qulluqçusu Partiyasından olan deputat Gennadi Kasainin qardaşı oğlu Oleksandr Kasai həyata keçirib. Reznikov cavabında bildirib ki, Ukrayna Silahlı Qüvvələri üçün qış gödəkçələrinin alınması ilə bağlı qanunsuz sxem təsdiqlənsə, istefaya getməyə hazırdır”.

“Reznikovun istefası daha dərin və qəlizdir, ümumiyyətlə onun başı üzərində duman ilin əvvəlindən var idi”

Bu versiyanın son bəhanə olduğunu düşünən Prezident yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının müşavirinin fikrincə, görünür avqustun 10-u mediaya sızdırılan məlumat bir növ təsadüf deyildi: “Çünki ancaq sadələşmələr Ukrayna-Rusiya kimi global bir müharibədə heç də pis təsir bağışlamayan müdafiə nazirinin istefaya göndərilməsinə rüşvət amili ilə bağlaya bilər. Məsələ daha dərin və qəlizdir. Ümumilikdə isə Zelenskinin bu addımı başa düşüləndir. Qeyd edirəm ki, Rusiya mətbuatı avqust ayındakı bəzi analitik yazılarında Aleksey Reznikovu guya Ukraynada mümkün çevriliş edə bilən siyahısında göstərirdi. Bu xəbərin doğru və ya psixoloji təzyiq və feyk olub-olmamasından asılı olmayaraq müdafiə nazirinin başı üzərində duman ilin əvvəlindən var idi. Artıq fevral ayında Reznikovun hakimiyyət qrupda qalmasının vacibliyi, lakin müdafiə sahəsinin başqasına həvalə edilməsi qeyd edilirdi. Onun Britaniyaya səfir göndəriləcəyi və ya kabinetdə hansısa sahənin ona həvalə edilməsi gözlənilir. Bu vəzifəyə əsas namizəd kimi ilin əvvəlindən başlayaraq ölkənin birinci keşviyyatçısı Kiril Budanovun adı hallanırdı. Hətta, avqust ayındakı proqnozlar arasında 2-3 namizədin adı hallansa da, onlar arasında Umerov yox idi. Qeyd edirəm ki, Rüstəm Umerov 1982-ci ildə Özbəkistanda anadan olub. Daha sonra Ukraynaya köçüb, Kırım tatarıdır. ABŞ-dəki fondlarla sıx əlaqələri mövcuddur, eyni zamanda Kırım tatarlarının hüquqları və səslərinin tanınması üçün əsas aktivistlərdən biri olub. Kırım tatarlarının lideri Mustafa Cəmilin köməkçisi olub. Avqustun sonunda Hakan Fidanın Zelenski ilə görüşündən sonra məhz Umerov soyadının müdafiə naziri postuna namizəd göstərilməsi, yəqin ki, təsadüfi deyil”.

Vazeh BƏHRAMOĞLU

1,8 milyon manatlıq mənim səmə...

Vəzifəli şəxslər barəsində cinayət işi məhkəməyə göndərildi

Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin Vileşçay Su Anbarının İstismarı İdarəsinin sabiq rəisləri Ağabəy Ağayev, Mahir Əliyev, baş mühasibi Əjdər Fətullayev və digər əməkdaşların qanunsuz əməlləri barədə Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində başlanmış cinayət işinin ibtidai istintaqı tamamlanıb.

Bu barədə Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətindən bildirilib. İbtidai istintaqla qeyd edilən şəxs-

lərin qabaqcadan əlbir olaraq iş yoldaşları Sədrəddin Ağababəyev və İsmayıl Əlizadənin köməkçiliyi ilə həmin idarədə formal olaraq işçi kimi rəsmiləşdirdikləri çoxsaylı şəxslərin əmək haqqı kartlarını götürərək maddi yardım, əmək haqqı və nəqliyyat vasitələrinə ayrılan yanacaqla bağlı kartlara köçürülmüş ümumilikdə 1 milyon 830 min manatdan artıq pul vəsaitini mənimşəmələrinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Bundan başqa, Ağabəy Ağayev və Mahir Əliyevin cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitini özləri və qohumla-

rının adına müxtəlif əqdlər bağlamaqla Bakı şəhəri və Masallı rayonunda çoxsaylı daşınar və daşınmaz əmlaklar alaraq leqallaşdırmaları, eləcə də, Ağabəy Ağayevin ayrı-ayrı şəxslərdən müxtəlif məbləğlərdə rüşvət alması ibtidai istintaq zamanı sübuta yetirilib.

Toplanmış sübutlar əsasında Ağabəy Ağayevə Cinayət Məcəlləsinin 179.3.2, 179.4 (külli miqdarda və xüsusilə külli miqdarda ziyan vurmaqla mənimşəmə), 193-1.3.2 (xeyli miqdarda cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakı leqallaşdırma), 308.2 (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmə), 311.3.2-ci (təkrar rüşvət alma), Mahir Əliyev və Əjdər Fətullayevə həmin Məcəllənin 179.4, 308.2-ci, Sədrəddin Ağababəyev və İsmayıl Əlizadəyə isə qeyd olunan Məcəlləsinin 32.5, 179.4 (xüsusilə külli miqdarda ziyan vurmaqla mənimşəməyə kömək etmə) və digər maddələrlə ittiham elan edilib.

İş üzrə müəyyən edilmiş maddi ziyanın ödənilməsinə təmin etmək məqsədilə təqsirləndirilən şəxslər və onların ailə üzvlərinə məxsus daşınar və daşınmaz əmlaklar üzərinə həbs qoyulub. Cinayət işi baxılması üçün aidiyyəti üzrə Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərilib.

KƏNAN

Tanınmış idmançıya ağır cəza verildi

Azərbaycan Kikboksinq və Sambo Federasiyasının sabiq vitse-prezidenti, peşəkar idmançı Səbuhi Rəcəbə (Səbuhi Vaqifoglu) hökm oxunub və o, 7 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Bu barədə hökm Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hakimi Əli Məmmədovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə elan edilib.

Qeyd edək ki, ötən prosesdə prokuror Eldar Həmzə çıxışı zamanı məhkəmədən S.Rəcəbin 9 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsini istəmişdi.

İttiham aktına əsasən, S.Rəcəb tanışı Şahin Əliyevi Səhiyyə Nazirliyinin Əziz Əliyev adına Azərbaycan Dövlət

Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun rektoru vəzifəsinə düzəldəcəyinə dair yalan vəd verib və onun ümumilikdə 250 min manatını dələduzluq yolu ilə ələ keçirib.

Bundan başqa, o, təkrarən etibarından sui-istifadə etmə yolu ilə tanışı Səbinə Əliyevaya birlikdə iş görüb, qazanc əldə etməsinə dair yalan vəd verib. S.Rəcəb bu adla ondan ümumilikdə 40 min manatı dələduzluq yolu ilə alıb.

Eyni zamanda o, digər tanışı Günay Əliyevanın "Bentley" markalı avtomobilini dələduzluq yolu ilə ələ keçirərək ona qarşı 51 min manat məbləğində ziyan vurub.

Beləliklə, S.Rəcəb üç nəfərə qarşı 341 min manatlıq dələduzluq edib.

Onun barəsində barəsində Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci (Dələduzluq külli miqdarda ziyan vurmaqla törədil-

dikdə) maddələri ilə ittiham irəli sürülüb, məhkəmənin qərarı ilə həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Xatırladaq ki, S.Rəcəb əvvəllər Konstitusiya Məhkəməsinə çalışıb. Daha sonra Azərbaycan Kikboksinq və Sambo Federasiyalarında döyüş sambosu üzrə vitse-prezident olub.

2018-ci ildə isə Dünya Azərbaycanlılarının Mədəniyyət Mərkəzi İctimai Birliyinin vitse-prezidenti vəzifəsinə tutub.

O, 2020-ci ildə 13 sayılı Xəzər-Pirallahı dairəsindən deputatlığa namizəd olub.

Bakıda MTK rəhbəri həbs edildi

Bakıda vətəndaşların əmlakını məhv etməkdə təqsirləndirilən MTK rəhbəri həbs edilib. Bu barədə Nərimanov Rayon Prokurorluğundan məlumat verilib.

Belə ki, paytaxtın Nərimanov rayonu ərazisində söküntü və tikinti-quraşdırma işləri zamanı "EAST Residence" Mənzil Tikinti Kooperativləri tərəfindən vətəndaşlara məxsus əmlakın qəsdən məhv edilməsi faktlarına dair Nərimanov rayon prokurorluğunda cinayət işi başlanmaqla istintaq aparılır.

İstintaqla, Kooperativin sədri Əli Məmmədovun vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə edərək mülkiyyətçilərin razılığı, eləcə də, qanuni qüvvəyə minmiş müvafiq məhkəmə qərarı olmadan müxtəlif şəxslərə məxsus əmlakları məhv etməsi nəticəsində vətəndaşlara külli miqdarda ziyan vurmasına əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Əli Məmmədov iş üzrə Cinayət Məcəlləsinin 186.3 (külli miqdarda ziyan vurmaqla əmlakı qəsdən məhv etmə) və 308.2-ci (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmə) maddələrlə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilib və məhkəmənin qərarı ilə həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Hazırda istintaq davam etdirilir.

Eldəniz QULİYEV

"Qıdığ gəlməyən" millət...

Hakimiyyət elə bildi ki, daha bu millətin qıdığ gəlmir...

...yoxsa Qubad İbadoğluna "saxta pulkəsənlər mafiasının şefi" damğası vurmazdı. Amma necə deyirlər, "sən saydığını say..."

İndi bu səfəh ittihamı eşidən həmin o "qıdığ gəlməyən" millət... qarını tutub gülməkdən qəşş eləyir... Üstəlik, bu şaqqanaq gülüşə dünyanın bişmiş toyuqları da qoşulub...

Kimse (ya kimlərsə) oğrun-oğrun çalışır ki, ölkədə sağlam mənəvi mühit, milli birlik və milli şüur yaranmasın. Özünüdəyərləndirmə və demokratik proseslər ləngisin, passionarlıq formalaşmasın; nəticədə, cəmiyyətin etik və mənəvi pozuntulara qarşı immunitet sistemi zəifləyib yox olsun... yeni xalq öz taleyinin aktiv iştirakçısından biganə və qorxaq tamaşaçısına çevrilsin!..

Kimdi, ya kimlərdi bunu istəyənlər?..

Belə olmasaydı, dünyaca məşhur ailəmiz, müəllim və partiya sədri Qubad İbadoğlunu şər-şəbədəylə həbs etməzdilər...

Qubad İbadoğlu günahsızdır...

Və bu gün bunu bilməyən yoxdur. Təbii, bir çimdik psevdo-ekspert və onu şərləyib həbs etdirən kin-küdurətli səlahiyyət sahiblərindən başqa...

Əslində, Qubad bəyin günahsız olmasının sübuta-dəlilə ehtiyacı yoxdur. Əksinə, bu həbsin qərəzli və sifarişli olmasının özgə sübutu, özgə dəlili var. Bu, ölkə vətəndaşlarının çox böyük hissəsinin Qubad İbadoğluya qarşı təmənnasız hörməti, inamı, sevgisidir!..

İndi əksini düşünək, yeni fərz edək ki, Qubad bəy həqiqətən günahkardır... Belə olduğu halda, onun günahını sübut etmək, hər hansı suçu, ya cinayət işlətdiyini daşdan keçən dəlillərlə ortaya qoymaq lazım deyilmi?.. Şəxsən mən əminəm ki, belə bir fakt və "sübut"-filan mövcud deyil, ola da bilməz, - nala-mıxa vurmaqla deyil ki!..

Uzaq başı, onun nüfuzuna kölgə salmaq olar, amma kölgə ləkə deyil!..

Stəkanda fırtına yaratmağın nə mənası var, cənablar?! Zərərin yarısından qayıtmaq da xeyirdir - həm sizə, həm ölkəmizə, həm də acı gülüş doğuran bu "həngəmədən" utanan külli-Azərbaycan əhlinə!..

P.S. Unutmayaq: əsil alim təbiətin möcüzəsidir; çünki O, davranışı ilə mələklərə, kamalı ilə peyğəmbərə bənzər!

"44 günlük müharibə İran"

Dövlətimizi və cəmiyyətimizi qarabaqara izləyən, hər evə girmək potensialı olan, istənilən ailəni məhv edə biləcək, heç bir kəsin sığortalana bilmədiyi narkomaniya bəlası, əslində, qarşımızda duran ən ciddi problemlərdəndir. Ölkəmizdə "narkomaniya ocağı"nın söndürülməsi üçün bir sıra ekspertlər öz rəylərini səsləndirir, problemlərdən çıxış yolu axtarmağa dəstək olurlar.

Regional Sosial Təşəbbüslərə Dəstək İctimai Birliyinin sədri, narkoekspert Emil Maqalovla söhbətimizdə də məsələyə dərinləndirən nəzərə salmağa, problemin həlli yollarını araşdırmağa çalışdıq.

- Emil bəy, sizcə, ölkəmizdə narkomaniyanın sürətlə artması nə ilə bağlıdır?

- Bu, hər şeydən öncə onunla bağlıdır ki, indi narkotik daha asan əldə olunur.

İkinci bir səbəb, narkotiklər o qədər də artmadı, sadəcə polisin işi bir az da gücləndirildi və mətbuat bu haqda çox məlumatlar verdi, bu məsələyə diqqət yönəldi. Çox adam düşündü ki, narkotik əvvəlkinə nisbətən çoxaldı.

Üçüncü bir səbəb İran faktorudur. İran bunu əvvəl bizim işğalda olan torpaqlarımızda istehsal edirdi, oranı narkotrafik yolu etmişdilər. 44 günlük müharibədən sonra bu yol bağlanıb. Narkotacirlər çalışır ki, indi Azərbaycanın özündən istifadə etsin, xüsusilə, İranla sərhədə yaxın olan Masallı, Lənkəran, Lerik rayonlarından istifadə etməyə çalışırlar. Yeni səbəblərdən biri də İranın Azərbaycana qarşı pis hərəkətləridir.

- Bildirdiniz ki, səbəblərdən ilki narkotik tapılmasının asanlaşmasıdır. Yeni əvvəl bazarda daha çox təbii narkotik olanda istifadə asan deyildi?

- "Təbii narkotiki", yəni el arasında heroini, kokaini istifadə etmək, damara vurmaq üçün şpris, anhidrid deyilən şey, turşular lazım idi, onları bişirmək, açmaq və istifadə etmək lazım idi. İndi isə narkotiklər kimyəvi yolla istehsal olunduğundan, aludəçilər ondan çox asan yolla istifadə edirlər.

- Siz hazırda narkomaniyaya və narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı aparılan mübarizəni yetərli hesab edirsinizmi?

- Bəli, yetərli hesab edirəm. Məsələ ondadır ki, mən digərləri kimi nağıl danışmıram, əsaslı danışmıram. Mən deyirəm ki, Avropada bu sahədə vəziyyət daha pisdır, gedib videolar çəkib, araşdırıb sonra deyirəm. Bu gün Azərbaycan, coğrafi mövqeyinə görə, çox yüksək səviyyədə mübarizə aparılır. Bunun qarşısını almaq mümkün deyil. Mümkün olsaydı, bütün inkişaf etmiş ölkələr bunu edərdi.

"O uşaqlara kriminal aləmin mənfi tərəflərini, neqativləri danışan, anladan yoxdur..."

Son zamanlar görürük ki, narkomanlar da, narkotacirlər də azalıb. Ətraf ölkələri, məsələn, Gürcüstanı, Dağıstanı, İranı və Türkiyəni götürsək, biz onlardan minimum 70 faiz qabaqdayıq. Amma bizim müalicəmiz onlardan qat-qat zəifdir. Bizim dövlət narkodispanserlərində effekt demək olar ki, yox səviyyəsindədir.

- Bunun hansı aspektdən

Son zamanlar görürük ki, narkomanlar da, narkotacirlər də azalıb. Ətraf ölkələri, məsələn, Gürcüstanı, Dağıstanı, İranı və Türkiyəni götürsək, biz onlardan minimum 70 faiz qabaqdayıq. Amma bizim müalicəmiz onlardan qat-qat zəifdir. Bizim dövlət narkodispanserlərində effekt demək olar ki, yox səviyyəsindədir...

zəif olduğunu düşünürsünüz?

- Birincisi, insanlar narkodispanserlərdə yer tapmır, dispanserə yazıla bilmirlər. Yazıldıqdan sonra dispanserdən çıxanların 90%-i yenidən narkotiklərə başlayır, çünki reabilitasiyadan keçmirlər. Reabilitasiya mərkəzləri var, onlar özəldir. Özəl reabilitasiya mərkəzlərində müalicə 1000-1500 manatdır, ona hər adamın maddi imkanı çatmır. Mən bunları öz araşdırmalarım əsasında deyirəm.

Mən AZ TV-də də, digər kanallarda da təkliflər səsləndirmişəm. Cənab nazirlərlə və aidiyyətli qurumlarla görüşlərim əsnasında da təklif etmişəm ki, reabilitasiya mərkəzləri açılsın. Amma burada bir məsələ var - reabilitasiya mərkəzləri pulsuz olsa, onda hamı narkotikdən istifadə etməyə

başlayar ki, müalicə pulsuzdur. Reabilitasiya mərkəzlərində pulsuz müalicə cəmiyyətə lazım olan insanlar - həyatında böyük nailiyyətləri olmuş idmançı, alim, mühəndis və s. bu qəbildən olan insanların üçün tətbiq edilməlidir. Yaxud 3 uşağı olmuş atalar da bu cərgəyə aid ola bilər, hansı ki, onu cəmiyyətə qaytarmaq lazımdır. Yaxud liderlər də bura aid edi-

lən bilər ki, həmin insanlar cəmiyyətə qaytarılsın və digərlərinə təsir göstərsin. Mənim belə bir layihəm var idi. Avropanın layihəsi idi...

- Hansı layihədən söhbət gedir? Mümkünsə, bir qədər ətraflı məlumat verin...

- Bu, "Zərərin azaldılması" adlanır. Qlobal Fondun dəstəyi ilə maliyyələşirdi. Layihə narkomanlar arasında QİÇS və digər yoluxucu xəstəliklərlə bağlı idi. Hal-hazırda da layihə fəaliyyət göstərir, amma çox zəif işləyir. Gələcəkdə layihəni tam gücü ilə işlətməyə müvəffəq olacağıq.

- Emil bəy, seçilmiş insanların reabilitasiya mərkəzlərində pulsuz müalicə olunmasının gerəkli olduğunu bildirdiniz. Amma aztəminatlı aludəçilərin

də özəl reabilitasiya mərkəzlərində müalicəyə maddi imkanı çatmır və onlar həddən çoxdurlar. Çıxış yolunu nədə görürsünüz?

- Onların imkanı çatmadığına görə, mən dövlətdən, aidiyyəti qurumlardan xahiş etmişəm ki, ya "Zərərin azaldılması" layihəsi gücləndirilsin - tutaq ki, bu layihədə əvvəl 32 QHT işləyirdi, nəticələr var idig insanlar narkoman olmaqla təkcə özlərinə ziyan vururlar, onlar müxtəlif cür yoluxucu xəstəliklər yayırlar. Ən böyük problem QİÇS-dir, hepatitdir, onların yaydığı xəstəliklərdir. Məsələ burasındadır ki, tibbi iynədən (şpris) damar daxili inyeksiya ilə narkotik vurulması zamanı onların 50%-i 1 qramlıq "insulin" iynələrindən istifadə edirlər. Apteklər bu iynələri satmır. Kim o iynələri istərsə ona narkoman kimi baxırlar. Bunu satmadıqlarına görə, mən aptekləri də başa düşürəm. Onlara problem yaratmaq istəmirik, çünki narkotik aludəçilərinin axını ola bilər. Narkomanlar da iynə tapmadıqlarına görə, fiziki-psixoloji ağrılar içində olan zaman özündən əvvəl iynə vuran narkoman yoldaşının iynəsindən istifadə edir. Mən bu gün 10-a yaxın QİÇS xəstəsi tanıyıram ki, həyat yoldaşını yoluxdurub. Onları müalicəyə göndərirəm, bəziləri getmir, gizlənir.

Yeni narkotiklərin yaratdığı ən böyük problem xəstəliklərin yayılmasıdır. Bunun üçün də əlimizdə nə maliyyəmiz, nə müalicə mərkəzimiz var, amma Qlobal Fondun maliyyələşdirdiyi "Zərərin azaldılması" layihəsinin üstünə düşsək, burada həm pulsuz müa-

Emil Maqalov: "Narkotacirlər indi Azərbaycanın özündən, xüsusilə, İranla sərhədə yaxın olan Masallı, Lənkəran, Lerik rayonlarından istifadə etməyə çalışırlar"

"Narkotiklərin yaratdığı ən böyük problem yoluxucu xəstəliklərin yayılmasıdır. İnsanlar narkoman olmaqla təkcə özlərinə ziyan vururlar, onlar müxtəlif cür yoluxucu xəstəliklər yayırlar"

yinə, həm pulsuz müalicə, anonim vəkllər, narkoloqlar var və pulsuz tibbi materiallar var.

- Yəni siz problemin köklü çıxış yolunu bunda görürsünüz...

- Başqa yolumuz yoxdur. Mənim "Facebook"da 4 səhifədən ibarət yazım var. Orada mən Əfqanıstanla İranın bu layihədən 1978-ci ildə istifadə edərək narkomaniyanı 54%-dən aşağı salmasını faktlarla göstərə bilərəm. Ondan əvvəl də biz bunu işləyirdik, əlimizdə də həmin nəticələrimiz var. Biz o sənədləri saxlamışıq. Hazırda bundan başqa çıxış yolumuz yoxdur. Bu gün Azərbaycanda 6 ədəd narkodispanser var. Tutaq ki, daha 6 ədəd də narkodispanser açsaq, buna minimum 15 milyon manat lazımdır. Hətta 15 milyon manat da problem deyil, onu da xaricdən tapırıq, məsələ odur ki, narkoloqumuz yoxdur. Narkoloqların 80%-i ixtisasını dəyişdi.

- Səbəb?

- Çünki bu sahə problemli məsələdir və burada maliyyə yoxdur. Yeni müalicəyə gələnlərin 90%-i milyonçu olsa da, 5-6 aydan sonra var-dövlətlərini itirib dilənçiyə çevrilirlər. Bu, heç bir həkimə sərf etmir.

Mən AZ TV-də danışmışam, deputatlarla da danışmışam. O həkim-narkoloqlara stimül lazımdır, minimum 3-4 min əməkhaqqı verilməlidir. Əgər biz bunu təşkil etsək, bundan sonra 100 narkoloqu geri qaytarsaq belə, qənaətbəxş nəticə üçün minimum 5 il vaxt lazımdır. Amma bu gün 15-20 milyon manat pul tapmaq, daha 6 narkodispanser tikmək, sonra orada işləmək üçün narkoloqlar

in narkotrafikini bağladı”

tapaq - bütün bunları 5 il ərzində etmək üçün vaxtımız yoxdur. Ona görə, bu gün əlimdə olan çıxış yolu “Zərərin azaldılması” layihəsidir ki, bunun içində hər şey var. Məsələ orasındadır ki, bu layihənin içində “autriclər” - çöl işçiləri var, hansı ki, çöldəki narkomanlarla QHT-lərdəki həmin bu çöl işçiləri işləyir. Çünki nə dövlət komissiyası, nə polis, nə digər orqanların heç bir tindəki narkotik istifadəçiləriylə işləmir. Bizə də problem yaradan məhz o tindəki, küçədəki, el arasında deyildiyi kimi, adam arasına çıxmayan narkomanlardır. Çöl işçiləri onları aşkarlaya, adam arasına çıxarda, lazım olan yerə yönəldə bilir. Əgər, dediyim kimi, biz yeni narkodispanser də açsaq, narkoloq da yığsaq, bəs, həmin gizli narkomanları kim ora yığacaq?! Bizə lazım olan risk qruplarını kim tapacaq?! Yenə də QHT-lər, QHT-lərdəki bu sahəni bilən insanlar lazımdır. Onla görə deyirəm ki, narkoloqumuz olmasa belə, həmin layihədə işləyənlərin 50%-i köhnə narkomanlardır.

- Özəl reabilitasiya mərkəzlərindəki kimi?

- Bəli, amma reabilitasiya mərkəzlərində olanlar gedib tində, dalandə, gizlin yerlərdə olanlarla işləmir, onlar mərkəzə gələn, gətirilən aludəçilərlə işləyir. Demək istəyirəm ki, adı çəkilən “Zərərin azaldılması” layihəsində “autric işçilər” - “çöl işçiləri” qismində həmin keçmiş narkomanlar hazırkı narkotik istifadəçiləriylə işləyir, həm əməkhaqqı alır, həm əvvəlki “kruq”una girir, oradakı adamları “quyu”dan çıxarda bilir. Gətirib anonim olaraq - onların adları kodla olur - həm müayinələrə, müalicələrə göndərir, həm steril materiallar verir, həm vəkile göndərir, narkoloqa göndərir, bir-birlərinə dəstək olurlar. Mən deyən variantda cəmiyyətə, dövlətə lazım olan, yaxud risk altında olan insanları tapmaq üçün “çöl işçiləri” işləyirlər.

- Emil bəy, deyirsiniz ki, narkomanıyanın qarşısını almaq çox çətindir. Çözüm yolları sadalayıb, çıxış yolları təklif edirsiniz. Amma bu variantlar nəticə ilə mübarizədir. Bəs problemin köklü həlli nədədir?

- Məsələ burasındadır ki, hamı problemin özünü danışır. Problemin kökü narkotik satışındadır. Biz onunla mübarizə apara bilmərik. Bütün dünya bununla mübarizə aparır, heç bir nəticə də yoxdur. Bu, bir zəncirdir. Amma mən sizə deyim ki, güc strukturları necə lazımdır işləyir və digər ölkələrdən qat-qat artıq işlər görür. Keçən il mən ekspert kimi Gürcüstan parlamentində onlayn çıxış etdim. Onların 2021-ci il ərzində tutduğu “barıq” -narkotacir sayı 131 nə-

“Məktəb uşaqları deyirlər ki, mən avtoritet olmaq istəyirəm. Deyirəm ki, ol, amma sən savadsız avtoritet tanıyırsan? Deyirlər, yox. Onsuz da, o uşaq dərslərini oxusa avtoritet olmaq fikrindən uzaqlaşacaq”

Mən də görməmişəm. Təlimin təşkilatçısına nə lazımdır - təlimin keçirildiyini göstərmək üçün uşaqların şəklini çəkdirsən, nümayiş etdirsən, “nağıl danışsın”. Mən nə edirəm - mən məktəbə gedirəmsə birinci o məktəbin ətrafındakı vəziyyətə baxaraq, həmin “AUE” (“Arestantskii? Uklad Edin” - Məhkumun həyat tərzidir - müəl.) - çətin tərbiyə olunan uşaqları seçirəm. Və “AUE” dilində də onlarla danışiram...

müəl.) - çətin tərbiyə olunan uşaqları seçirəm. Və “AUE” dilində də onlarla danışiram. Belə bir misal çəkim - məsələn, 11-ci sinif şagirdləri olan bir “AUE” qrupa yaxınlaşıram, onların içində də gözümcüxdüyə saldıqları bir uşaq gedib haradansa narkotik tapıb, gəlib onların yanında oturaraq narkotiki ortaya qoyur, onu aralarına qəbul etməyən daha nüfuzlu uşaqlara “qaqas, gəlin, çəkək” ifadələri ilə təklif edir. Mən də kənardan baş verənləri izləyirəm. Bu addımla narkotiki təklif edən uşaq həmin qrupa qoşulmağa çalışır. Uşaqlar çətinəni yandırır bir-birinə ötürməyə başlayırlar, aralarında təklifə qoşulmaq istəməyəni də ikna edirlər. Qoşulmaq istəməyən də özünü sındırmaq istəmir. Beləliklə, kənardə qalmaq istəyəni də aralarına qatırlar, o da narkoman olur. Mən deyirəm ki, uşaqlar, sizi özlərinə qoşmaq üçün ortaya atdıqları şübhə söhbətinə uymayın, onları başa salın. Məktəb uşaqları deyirlər ki, mən avtoritet olmaq istəyirəm. Deyirəm ki, ol, amma sən savadsız avtoritet tanıyırsan? Deyirlər yox. Deyirəm görürsənmi, oxumaq lazımdır. Onsuz da, o

uşaq dərslərini oxusa avtoritet olmaq fikrindən uzaqlaşacaq. Onların nə istədiyini, nəyə meylləndiyini öyrənmək üçün diskussiya aparıram. Onlar çox zəkali uşaqlardır. Onlar elmə, fizikaya yönəldilsə alim olarlar. Onlardan biri mənə məlum olan hadisənin ən xırda təfərrüatlarını danışdı. Onlara kriminal aləmin mənfi tərəflərini, neqativləri danışan, anladan yoxdur. Onlar YouTube, TikTok kimi sosial platformalardan istifadə edir, filmlərə baxırlar, elə bilirlər ki, yaxşı oğlansansa, narkotikdən istifadə etməlisən. Başa salıram ki, yoldaşlarınızı narkotikdən istifadə etməməyə razı sala bilmirsənsə, buna gücünüz çatmırsa, get onun atasına, qardaşına de. Deyirlər ki, müəllim, biz “işverən” deyilik. Onları başa salıram ki, “işverən” nə deməkdir. Onlara dünya çempionunu misal çəkirəm. Hansı ki, o narkoman olub, QİÇS-dən dünyasını dəyişib. O zaman mən bu şəxsə kömək edə bilmədim. Bu insan o zaman müalicə olunurdu, sonra təzədən narkotikə başlayırdı. O vaxt bu günki narkotiklər yox idi. Amma bu gün narkotikə başladıqdan sonra dəfələrlə müalicə

olunmaq şansı yoxdur. Bizim problem bu cür çətin tərbiyə olunan uşaqları təlimlərə dəvət etməməkdir.

Başqa misal çəkim - mənə universitetə çağırışdılar. Tədbirdə 200 nəfər uşaq var idi. İçəri girəndə qapının yanında bir xeyli sual verdilər, cavabladım. Tədbir zalında polis, nazirliyin şöbə rəisi, rektor, prorektor oturmuşdu, söhbət bitdikdən sonra hamı nağıl danışdı (boğazdan yuxarı sözlər), mən də təklif etdim ki, siz sual verin, cavablandırım. Tədbirdən əvvəl mənə sual verənlərdən birinə dedim ki, mənə bayaq sual verdiniz. Tələbə isə mənə qaba şəkildə dedi ki, mən sizə sual vermədim. Sonra tədbirdən çıxanda həmin gəncə dedim ki, niyə mənə o tərdə cavab verdin? Gənc mənə dedi ki, siz elə söz dediniz ki, onlar elə bilər mən narkomanam. Gənclərə bu şəraiti yaratmaq lazımdır ki, sözlünü danışsın, ürəyindən keçənləri səsləndirsin, bil-mədiklərini öyrənsin ki, TikTokda, YouTube-da gördükləri səhvdir, yanlışdır. 25-30 yaşlı elə insanlar var, hələ də elə bilirlər ki, həyat TikTokda, sosial şəbəkələrdə göstərilən kimidir.

- Deməli problem bundadır ki, biz uşaqlarla, gənclərlə bağlantımızı qoparmışıq. Sovet zamanında məktəblər təlim-tərbiyə ocağı idi. Evdə tərbiyə verilməyən uşaq məktəbdə tərbiyə olunurdu...

- Valideynin özü də tərbiyəsiz, savadsız ola bilərg Yaxud normal valideyn işlədiyinə görə uşağı ilə çox vaxt keçirə və normal ünsiyyət qura bilmir. Uşağın həyatının 6-7 saati məktəbdə keçir. Bunu kim diqqətə almalıdır - psixoloq. 29 və 49 məktəb psixoloquna onlayn təlim keçirirdik, şahidi oldum ki, vəziyyət çox acınacaqlıdır. Onların içində 3-4 nəfər savadlı psixoloq var idi. Elə bil onları mətbəxdən gətirib təlimdə oturtmuşdular. Bu cür psixoloqların məqsədi 200-300 manat əməkhaqqıdır. Onların işləmək üçün stimulu yoxdur ki, uşaqlarla işləsin.

İkincisi, 1000-2000 nəfər şagirdə bir psixoloq bəs etmir. Pandemiyadan əvvəl mənə Moskvaya, oradan da Sverdlovskaya təlimlərə dəvət etmişdilər. Orada 200 şagirdə bir psixoloq var idi, həmin psixoloqlar da çox savadlı idilər. Çöldəki bütün narkotiklərdən xəbərləri var idi. Bizdə isə 1000 şagirdə bir “evdar qadın” düşür. Bununla dair Təhsil Nazirliyində rəsmi müəciət etmişəm ki, heç olmasa 500 nəfər şagirdə bir psixoloq ayrılmalı və onlara təlim keçilməlidir. Üstəlik, təklif də etmişəm ki, bu təlimlərin saati 300 manata keçildiyi halda mən bu təlimləri pulsuz, havayı keçirəm. Məndən başqa da Azərbaycanda kvalifikasiyalı ekspert yoxdur. Yəni bu xırdalığlara qədər təklifləri irəli sürmüşəm ki, tək uşaqlara tətbiq edilsin. Bundan əlavə, heç olmasa meylli uşaqları aşkarlayıb, valideyninə deyə bilməsələr də bizə xəbər versinlər.

- Yəni vaxtında belə uşaqları düzgün yönəltsinlər ki, onlar narkotiklərə meyllənməsinlər.

- Bəli, bu problemin qarşısını tam almağın yeganə yolu həmin “AUE” uşaqları vaxtında düzgün yönəltməkdir.

Hazırladı: İ.SABİRQIZI

“Fors-major” (Force Majeure) hallar öhdəliklərin icrası, xüsusilə də müqavilə hüququ baxımdan yarana biləcək nəticələri təhlil etmək mühüm əhəmiyyətə malikdir. Belə ki, bu halların baş verməsi müəyyən hallarda “şəraitin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsi” halı kimi də qiymətləndirilə bilər. Həmçinin, baş verən halın ümumiyyətlə yanlışlıqla fors-major hal kimi qiymətləndirilməsi hallarına da rast gəlinir. Xüsusilə də ölkəmizdə baş verən COVID-19 pandemiyası ilə əlaqəli olaraq tərəflər öhdəliklərin icra edilməmə səbəbi kimi baş verən pandemiyanın fors-major hal olaraq qiymətləndirilməli olduğunu və öhdəliyin xitam olunmalı olduğunu da irəli sürmüşlər.

Hesab edirəm ki, öhdəliklərin icrası baxımdan fors-major hala xas olan xüsusiyyətlər və onun hüquqi nəticələri, o cümlədən müqavilə münasibətlərində yeri kimi məsələlər araşdırılmalıdır.

İlk növbədə, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcə-ləsində fors-major hala dair konkret tənzimləmə nəzərdə tutulmamışdır. Buna baxmaya-raq müqavilədə tərəflər müqavilə azadlığı prinsipindən istifa-ədərk məhz hansı halların fors-major olduğunu, bu halın baş verməsi zamanı öhdəliyi icra etməyə qadir olmayan tərəfin icra etməli olduğu xəbərdarlıq müddəti və hüquqi-nəticələri nəzərdə tutulur. Hesab edirəm ki, müqavilənin tərtibi zamanı bu hal ilə bağlı tənzimləmələrə müqavilədə yer veril-məsi tərəfləri müəyyən dərəcədə yaranı biləcək mənfi nəticələrdən sığortalaya bilər.

Fors-majör hal öhdəliyinin icrasını tamamilə və qismən mümkünsüz edən, şəxslərin iradəsindən kənar olaraq baş verən, baş verməyə qabacaqdan görülməyən və ya görülməsi mümkün olmayan, qarşısı alınması mümkünsüz olan bir haldır.

Bu baxımdan fors-major halin müəyyən xüsusiyyətlərini sadalaya bilərik: (s. 1522)

Fors-major hal tərəflərdən asılı olmayan səbəblərdən meydana gəlməlidir.

Baş verən halın fors-major olması üçün qarşısının alınması mümkün olmamalıdır (Tutaq ki, baş verən halın qarşısı müqavilə tərəfi olan A.nın tamamilə ehtiyati tədbirlər görməsi ilə əlaqəli aradan qalxa

Fors-major halin öhdəliklərin içərisinə təsiri

Göründüyü kimi normada borclunun məsuliyyəti istisna hal müəyyənləşdirərək, bu halı borclunun kreditora xəbər vermək vəzifəsi ilə bağlamışdır. Qanunvericinin bu mövqeyinin məqsədi, yəni kreditoru bu hal barədə qabaqcadan məlumat vermək vəzifəsinin nəzərdə tutulması, əslində, baş verən zərərli nəticələrin qarşısını almaqdan ibarətdir...

Qanunvericinin bu mövqeyinin məqsədi, yeni kreditoru bu hal barədə qabaqcadan məlumat vermək vəzifəsinin nəzərdə tutulması, əslində, baş verən zərərli nəticələrin qarşısını almaqdan ibarətdir.

Yeni müqavilədə tərəflərin tez-tez nəzərdə tutduğu “borclu fors-major halın baş verdiyi zaman öhdəliklərdən bu şərtlə azad edilir ki, əgər tərəf bu halın baş verməsi barədə bildiyi andan X gün ərzində digər tərəfi xəbərdar etmiş olsun”, - müddəası, əslində, MM-in 448.4-cü maddəsində nəzərdə tutulan müddəasının müqaviləyə tədbiqinin nəticəsi ola bilər.

Qeyd edilən müddəada isə digər maraqlı məqam borclunun məsuliyyətindən söhbət getməsidir. Yəni müddəaya nəzər yetirdikdə görə bilirik ki, burada borclunun öhdəliyinə xitam verilməsindən yox, onun öhdəliyin icra edilməməsi nəticəsində yaranı biləcək məsuliyyətdən azad edilməsi şərtlərindən bəhs edilir.

Beləliklə, hesab edirəm ki,

fors-major hal ilə bağlı iki yanaşma mövcuddur. Bu hal baş verdiyi təqdirdə həqiqətən fors-major hal olduğu müəyyən edildikdə borclunun öhdəliyi aradan qalxır və öhdəliyə xitam verilir. Digər halda isə öhdəlik aradan qalxmır, öhdəliyin icra edilməməsinə görə məsuliyyət aradan qalxır. Lakin qeyd edilən iki yanaşmanı ayrı-ayrılıqda müstəqil hesab etmək olmaz. Bunu misal üzərindən izah edək.

A (Alıcı) və B (Satıcı) arasında bağlanılan alqı-satqı müqaviləsi ilə müqavilənin predmenti olan fərdi-müəyyən əşya Alıcıya təhvil verilməmiş və təhvil verilənə qədər Satıcının mağazasında hələ saxlanılır. Baş verən zəlzələ nəticəsində mağazada olan həmin məhsul yararsız hala düşür. Burada baş verən zəlzələnin fors-major hal kimi xarakterini və malın isə fərdi-müəyyən əşya olduğunu, Satıcının öhdəliyini icra edilməsinə hər hansı təqsirinin olmamasını nəzərə alaraq onun öhdəliyinin icrasın-

dan azad olduğunu deyə bilərik.

**Maddə 556. İcra müm-
kün olmadığına görə öhdəli-
yin xitamı**

556.1. İcra mümkündür olmadıqda, yəni icra edilməmə tərəflərin heç birinin cavabdeh olmadığı haldan irəli gəldikdə, öhdəliyə xitam verilir. Bu halda kreditör borcludan öhdəliyi icrasını tələb edə bilməz.

556.2. Borclunun öhdəliyi yerinə yetirməsi kreditorun təqsirli hərəkətləri nəticəsində mümkün olmadıqda, kreditor öhdəlik üzrə özünün icra etdiklərini qaytarmağı tələb edə bilər.

556.2-ci maddəyə nəzər saldıqda deyə bilərik ki, deməli fors-major hal nəticəsində kreditor öhdəlik üzrə özünün icra etdiklərini qaytarmağı da tələb edə bilər. Eyni məsələ Türk Borclar Qanunun 136-cı maddəsində qeyd olunur. Belə ki, borcun icrası borclunun təqsiri olmayan səbəblər üzündən mümkünsüzdürsə, borc sona çatır. Qarşılıqlı borc yükləyən müqavilələlərdə mümkünsüzlük səbəbi ilə borcdan azad olan borclu qarşı tərəfdən almış olduğu icranı əsassız varlanma səbəbi ilə geri verməyə borcludur.

2 - A və B arasında icarə müqaviləsi bağlanmışdır. Baş verən pandemiya ilə əlaqəli olaraq B tərəfindən (icarəçi) 5 ay ərzində ödənişlər icra edilməmişdir. Bu situasiyada B pandemiyanın fors-major hal olduğunu və bu səbəbdən fəaliyyət göstə bilmədiyi üçün ödənişləri icra edə bilmədiyini və öhdəliyin icrasından azad olduğunu bildirmişdir. Hesab edirəm ki, bu situasiyada B-nin öhdəliyinin icrası ümumiyyətlə mümkünsüz deyildir. Şərait düzəldikdən sonra ödənişləri icra edə bilər. Buna görə B müqavilənin fors-major hal ilə bağlı lazımi xəbərdarlıq müddətinə əməl etməklə, yeni A-nı əvvəlcədən xəbərdarlıq etməklə, öhdəliyi hazırda icra etməyə qadir olmadığını bildirməlidir. Bununla da B. öhdəliyin icra edilməməsi nəticəsində yaranan məsuliyyətdən azad oluna bilər. (MM 448.4) Lakin bununla B-nin bütövlüklə icradan azad olunması məqsəduyğun deyildir.

Göründüyü kimi, yuxarıda qeyd edilən iki situasiyada borcun icrası birinci halda davamlı, ikinci halda müvəqqəti olaraq mümkünsüzdür.

Davamlı, bütünlüklə mümkün-süzlük halında öhdəliyin icrası aradan qalxacaq və borclu icra edilməməyə görə məsuliyyət daşımayacaqdır. Müvəqqəti olaraq icra mümkün-süz olduqda işə, icranı mümkün-süz edən şərait aradan qalxdıqda, borc icra edilə bilər.

Aysu NƏBİZADƏ,
Hüquqşünas

Içimdən qalxan ik-
rah hissini güc-bəla
ilə boğa-boğa bu
məqaləni yazıram.
Unutqanlıq, laqeydlik,
biganəlik, arsızlıq və
s. bu kimi “gözəl” xü-
susyyətlərimizə tək
bir ad qoyduq - tole-
rantlıq! Şoqərib əcnə-
bi dilindədir, amma
qulaqda yaxşı səslənir.

Televizorda “azadlıq aşığı”
Nemət Pənahlını bahalı bir
maşının sürücü arxasında
göstəriblər. Mən hələ 1989-cu
il ilin əvvəllərində onun və mən-
sub olduğu dəstənin hansı yu-
vanın quşu olduqlarını bilirdim.
Etiraf edirəm, mübarizəmdə
kompromisə getməmişəm, nif-
rətimi, bildiklərimi saysız-he-
sabsız məqalə və çıxışlarımda
açıqlamışam. Həyat bütün itti-
hamlarımin həqiqət olduğunu
sübut etdi. Bədxahlar daha o
söz qalmadı ki, əleyhimə işlət-
məsinlər.

Müzəffər Prezidentin bu zi-
nakarlar üçün işlətdiyi “xəya-
nətkarlar” sözü qəddimi dikəlt-
di. Başqası mənim yerimdə ra-
hat nəfəs alardı, amma mən
yox, çünki yaxşı görürəm ki, bu
başibəlalı torpaqda yenə nələr
baş verir.

Tanınmış fitnəkarın “bura-
da durun, sizə silah gətirəcə-
yik”, - çağırışına aldanaraq
ölümə getmiş Yanvar şəhidlə-
rinin sümükləri sürməyə dö-
nüb, Nemət Pənahlı bahalı
maşın sürür. Bu, bizim iqtida-
rın misli manəndi heç bir ölkə-
də tapılmayan humanizmdir.
Böyük itkilərlə, viran edilmiş
məskənlərlə üzbəüz qalmış iqt-
idar indiyə kimi bir fitnəkarı,
bir din və millət xainini dar
ağacı altına göndərməyib. Elə
bu günlərdə Ukrayna presi-
denti müharibə vəziyyətində
olan ölkədə korrupsiyanı döv-
lətə xəyanət kimi qiymətləndir-
di. Yəni bu o demək idi ki, be-
lə ittihamla üzleşən məmur ən
ağır cəzadan yaxasını yayındı-
ra bilməyəcək. Bizdə isə bu
zümrə öz kefindədir. Məhz bu
zümrənin pulu ilə qol-qanad
açmış estrada mafiyası gəncli-
yin evini yıxır. Kütləvi konsert-
lərdə yad ritmlərdən məst ol-
muş gənclərin əzilib-büzülmə-
lərinə, estrada lotularının əsl
mütrifliyinə fikir verin. Bizim
danabaş ideoloqlar bu kütləvi
psixozu bayram əhvali-ruhiy-
yəsi kimi qiymətləndirirlər.

Yox, mənim əzizlərim, büt-
tün mənəvi aləminizə zidd olan
yad ritmlərlə böyüyən gənc
heç bir vaxt “Cəngi” sədası
eşidəndə ayağa qalxmıyacaq.
Şəxsən mən prezervativ rek-
lam edən Aygün Kazımovanın
mədh etdiyi nəsnelərə nifrət
edirəm, Faiq Ağayev “Azər-
baycan qeyrətim mənim” oxu-
yanda az qalır ki, havalanım.

öz işində, yəni Rusiya üçün
sadiq təbəə yetişdirir və i.a Ba-
şa düşmürəm, rus Moskva irti-
cası daha nələr etməlidir ki, bi-
zim biqeyrətlər rus şovinizmi-
nin əleyhinə bir kəlmə desin-
lər? Bəlkə cəhənnəmə vasil ol-
muş Jirinovskinin bizim barədə
söylədiyi təhqir yalan deyil?

Yanvar qətlamından sonra
xalqın Nemət Pənahlıya verdi-
yi epitetlərin ən yumşaqıları
bunlar idi: “Keşiş Qapon”,
“Qəssabxana keçisi”, “Fitnə-
kar”... Sümükləri sürməyə dö-
nələrin sayı bilinmir, amma
Nemət Pənahlı bütün sulardan
quru çıxdı. Onu layiqli cəzadan
xilas edən hamı tanıyır, amma
ad çəkməyə heç kim cürət elə-
mir. Bəs bu on illiklər ərzində
ölkəni talan və tarac edərek
xaricə böyük məbləğlər ötürən,

İndi də mardana danışmağa cəsarətimiz çatmır...

Kiçik bir ricət
60 ilin söhbətidir, şəhərin
“Pasaj” adlanan bazarında
meyvə alırdım. İri, şirəli alça
diqqətimi çəkdi, satıcıdan bu
gözəl meyvə haradandır, deyə
soruşdum:

heç vaxt eşitmirik. Şəhərin düz
ortasındakı məşhur küçəyə
vaxtilə ruslaşmış əbləhlər
“Torqoviy” adını necə veriblər-
sə, elə də qalıb. Kimdən “Ni-
zami” küçəsi haradadır, soruş-
san dürüst cavab eşitməzsən.

qoydu. Bizim vampirlərin heç
biri onu oxumayıb. Oxusaydı-
lar, bilərdilər ki, bu torpağın
oğulları millətin namusu, qey-
rəti uğrunda ayağa qalxanda
qurban getməyi səadət və şə-
rəf sayıblar.

YAP-ın bayrağı altında
eyş-işrət qurub yetim-yesirin
gözü qarşısında imarət ucal-
dan nuvoriş hara, şəcərəli kü-
bar hara.

...Dəfələrlə demişəm, yer
üzündən silinmiş ağacları da
kəsilmiş məskənlərimizin qa-
lıqlarına diqqətlə baxın, bu
barbarlıq deyil. Bu patoloji nif-
rətin təzahürüdür, bizdə isə
buna cavab yoxdur. Onu gö-
rürsən ki, ziyalı şəərəfinin nə ol-
duğunu çoxdan unutmuş, bu
ağır illərdə belə çörək, pul də-
di çəkməmiş bütöv bir dəstə
Prezidentlə bir yerdə oturub
konsertdən həzz alırlar. O tə-
rəfdə xarabalıqda biri təsnif
oxuyur, iki-üç bekar da viran
qalmış mülklərin arasında gə-
zərək ekskursiya aparır. Yəni
də boş gəvəzələmə, ünvansız
iradlar və zəhlə aparan məd-
dahlıq. Bütün bu həngaməni
izləyirsən, sanki əski “Kommun-
nist” qəzetinin baş məqaləsini
oxuyursan, forma var, ideya
var, di gəl məzmun yoxdur.

Daxildə rus agenturası bir
saniyə də işini dayandırmır,
Moskva qoşun töküb Qaraba-
ğa çəkilməmiş erməni giyenaları-
nı göz bəbəyi kimi qoruyur, üç
yüzə qədər rusdilli məktəb də

...“Nə qayıraq?” Kölgəsindən ürəkən bütün azərbay-
canlıların ən sevimli sözüdür. Neçə ildir müstəqilik,
kütlə vaxtilə Xəzər sahillərində dəhşətli cinayətlər tör-
ətmiş rus qulduru Stepan Razinin quyruğundan əl çək-
mir. “Bakıxanov” sözünü heç vaxt eşitmirik. Şəhərin
düz ortasındakı məşhur küçəyə vaxtilə ruslaşmış əbləhlər
“Torqoviy” adını necə veriblərsə, elə də qalıb...

- Puşkindən!
- Əmi, Siz Biləsuvar demək
istədiniz?
- Yox, ora dədə-babadan
urusun olub, bizdə ki, dilimiz
öyrəşib.

İndi hamı Puşkin deyir.

- Əmi, üzünüzdəki saqqal
xəttindən, başınızdakı buxara
papaqdan görünür ki, namaz
əhlisiniz, gül kimi torpağınızın
adını bir xaçpərəst lotusu ilə
niyə bağlayırsınız?

- Biz nə qayıraq, hökumət
bunu məsləhət bilib, biz də ta-
beyik! Əsl müti rəiyyət cavabı.

... “Nə qayıraq?” Kölgəsindən
ürəkən bütün azərbaycanlı-
ların ən sevimli sözüdür. Neçə
ildir müstəqilik, kütlə vaxtilə
Xəzər sahillərində dəhşətli ci-
nayətlər törətmiş rus qulduru
Stepan Razinin quyruğundan
əl çəkmir. “Bakıxanov” sözünü

Allah torpağında ona bəxş et-
diyi suyu qablara doldurub
üzərinə “slavyanka” sözünü
yazmaq ancaq küt azərbay-
canlının ağına gələ bilər. Də-
fələrlə yazdım, bu işlə məşğul
olanlara heç əlim də çatmadı.
“Slavyanka” suyu və Azərbay-
can... İndi başa düşün ki, rus
öz evimizin içində niyə bizə
“çuşka” deyir.

Ermənidəki milli təəssüb-
keşlik bizim heç yuxumuza da
girməyib. Ötən əsrin əvvəllər-
ində bizdə qeyrətli kişilər “Di-
fai” təşkilatını yaratdılar ki,
müsəlmanlara qan udduran
erməni-rus cəlladlarının ca-
vablarını versinlər. Bir-iki aksi-
yadan sonra milli düşmənləri-
miz vahiməyə düşdülər. Allah
Sabir Rüstəmxanlının canını
sağ eləsin, kişi zəhmət çəkib
“Difai” barədə ortaya bir əsər

Firuz HAŞİMOV

oralarda əmlak alıb oğul-uşaqları
üçün gün ağlamış əbləhlərə
nə ad verək? İkrax doğuran
əməllər göz qabağında ola-ola
yenə də danışmaq mümkün
deyil. “Sən qələbimizə kölgə
salırsan!” ittihamı ilə ağzını yu-
macaqlar. Məni köhnə işlərə
qayıtmaqda suçlaya bilirlər.
Azərbaycanın ətrafında gedən
oyunlara baxın. Səlib dünyası
Rusiya ilə birlikdə bizdən əl
çəkmir ki, əl çəkmir. Bütün var-
lığımızla əminəm ki, əgər sayıq-
lığımızı itirsek, daxildə neçə-
neçə Nemət kimilər zühur edə-
cək, vəzifəli vampirlər, əllərindən
heç nə gəlməyən, tox hə-
yatdan düşünmək qabiliyyətini
itirmiş YAP ideoloqları ayağa
qalxmış incik kütlənin qarşısından
qaçacaqlar. Prezident sarayında
rahat-rahət oturaraq qulaqları
ancaq ya mədhiyyə, ya da qələbə
raportlarını eşit-
məyə öyrənmiş iriçaplı mə-
murlar da düşünürlər ki, bizdə
narazı, incik kütlə ola bilməz,
camaat kefe baxır. Yanılırsınız
ağalar, narazı, incik kütlə var
və getdikcə böyüyür. Onun sa-
yını artıran da sizin qudurdu-
ğunuz, nəzarətdə saxlaya bil-
mədiyiniz azğın məmur və iş-
bazlardır.

"Deyirlər ki, o qanun Azərbaycanca aiddir, Naxçıvana yox"

Muxtar Respublikanın sakinləri taksi fəaliyyəti ilə məşğul olmalarına qadağa qoyulmasından şikayətçidirlər

Naxçıvan şəhər sakini İbrahimov Rəhman Yasin oğlu tərəfindən "Hürriyyət" qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi Naxçıvanda taksidə xidmətlərinin bərpa olunmamasından narazıdır:

"Mən, İbrahimov Rəhman Yasin oğlu, sizdən xahiş edirəm ki, bizim problemimiz işıqlandırın.

Deməli, Naxçıvanda 5-6 aydır ki, taksi işiylə bağlı hara müraciət ediriksə, şikayətimiz gözə görünmür. Son vaxtlarda qanun çıxarıblar ki, taksi işləmək üçün təlim keçilməlidir. Deyirlər ki, daha sonra lisenziya alıb, vergi ödəyib fəaliyyət göstərə bilərsiniz.

Mən də bir Azərbaycan vətəndaşı kimi dərhal Naxçıvan Nəqliyyat Nazirliyinə getdim və onlardan mənə yol göstərmələrini xahiş etdim. Mənə çox qərribə və məntiqə uyğun olmayan bir cavab verdilər: "O qanun Azərbaycana aiddir, Naxçıvana yox".

Mən mətbuat vasitəsilə sual verirəm, hörmətli cənablar, Naxçıvan hansı dövlətə aiddir?

Məni bu yazıdan sonra tutsalar da, döysələr də bu açıqlamanı verməyə məcburam. İşsizəm, uşağıma aliment verə bilmirəm, çarəsizəm, başa düşün məni. Aidiyyəti orqanlara yazılı müraciət edirəm, səs çıxmır. Mən də fikirləşdim ki, biz problemi ictimailəşdirsək, bəlkə görüb, bu özbaşınalığa son qoyan tapılar".

Jalə FAMILQIZI

Naxçıvan sakini Sosial Müdafiə Fondundan narazıdır

Gülər Mehraliyeva: "Dəfələrlə sosial yardımla əlaqədar müraciətlər etsəm də, sorğum cavabsız qalıb"

"Evdə yeməyim, içməyim yoxdur, çox acınacaqlı vəziyyətdəyəm"

Naxçıvan şəhəri, Cəhri kənd sakini Mehraliyeva Gülər Sultan qızı tərəfindən "Hürriyyət" qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi Sosial Müdafiə Fondundan

narazılığını bildirir:

"Mən, Mehraliyeva Gülər Sultan qızı, yazaraq diqqətinizə çatdırıram ki, dəfələrlə sosial yardımla əlaqədar müraciətlər etsəm də, sorğum cavabsız qalıb. İş verən yoxdur, başqa gəlir yerim də yoxdur. Deyirlər ki, mütləq iş yeri olmalıdır. Amma heç kəs mənə iş vermir.

Əvvəllər 70 manat sosial yardım alırdım, sonradan işsizəm deyə kəsildi.

Ali Məclisə şikayət etdim, bildirdim ki, iş yeri deyin, gədim işləyim, mənim də aylıq gəlirim olsun. Mənə deyirlər ki, iş düzəldəcəyik. 10 aydır iş vermirlər.

Kommunal xərclərimi ödəyə bilmirəm. Borclarım çoxdur, məni də başa düşün.

Mənim bu şikayətimi səsləndirin, işıqlandırın, bəlkə mənə bir iş verən ola. Həyat yoldaşım, heç kimsəm yoxdur. Evimə su gəlmir, şikayət etdim, dedilər ki, dövlətin büdcəsi imkan vermir sənə su çəkək. Əkin-biçin etməyə də gücüm, imkanım yoxdur. Evdə yeməyim, içməyim yoxdur, çox acınacaqlı vəziyyətdəyəm".

Jalə FAMILQIZI

Rəhbərlik külli miqdarda yanacaq oğurlayıb, günahı işçilərin üstünə atır

İmişli sakini Elnur Ələkbərov: "Oxumam-yazmam olmadığından mənə verilən sənədə qol çəkərək, öz ərizəmlə təsdiq etmişəm ki, guya oğurluqdan mənim də xəbərim var"

İmişli rayon sakini Elnur Ələkbərov tərəfindən "Hürriyyət" qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi iddia edir ki, İmişli şəhər Dəmiryol Stansiyasının müdiri Elşən Vəliyev qərəzli şəkildə ona şər-böhtan atıb:

"Mən, Ələkbərov Elnur, yazaraq sizdən xahiş edirəm ki, problemimi işıqlandırınız.

2011-ci ildən çilingər vəzifəsində işləmişəm. 3-4 il işlədikdən sonra maşinist köməkçisi vəzifəsinə təyin olunmuşam. İşlədiyim müddət ərzində heç bir qüsurluq olmayıb. 2022-ci ilə kimi işləmişəm.

Vahid İbadovla Biləcər stansiyasında iş başında olmuşuq. Həmin vaxtı yoxlama gəlir və müəyyən edirlər ki, oğurluq var. İş böyüyüb polise düşür və Vahid İbadov öz ərizəsində boynuna alır ki, bu oğurluqdan Elnur Ələkbərovun xəbəri yoxdur. Deyib ki,

hadisə vaxtı Elnur burada olmayıb, oğurluğu tək etmişəm.

Bu sözü Vahid baş təlimatçı Famil Soltanovun yanında dedi. Mənim oxumam-yazmam olmadığından, mənə verilən sənədə qol çəkmişəm. Özüm o ərizə ilə təsdiq etmişəm ki,

guya oğurluqdan mənim də xəbərim var.

Elşən Vəliyev qəsdən işçilərin üstünə oğurluq hadisəsi atır ki, özü təmiz çıxsın. Vahidin ərizəsinin üstündən xətt çəkib, onun adından yazıblar ki, guya, ikimizdə oğurluqda iştirak etmişik. Amma Vahid mənim yanımda dedi ki, Elnurun bu işdən xəbəri yoxdur.

Vasif Quliyev bütün bu oğurluqları ört-basdır edir. Vasif, Elşən, Rəmin, Famil əl-bir olub, külli miqdarda yanacaq ələ keçirib, bizim kimi işçilərin boynunda qoyurlar.

Mən bütün səlahiyyəti çatan şəxslərdən xahiş edirəm ki, bu işin araşdırılması və mənim işimə geri qayıtmağım üçün köməklik göstərsinlər".

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adlı qeyd olunan şəxslərin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Göyçay sakini Məşğulluq Mərkəzinin rəhbərliyindən şikayətçidir

Asif Həsənov: "Məndən sonra özünəməşğulluqda qeydiyyatdan keçən vətəndaşların əksəriyyəti müəmmal yollarla istədiklərini əldə ediblər"

Göyçay rayonu, 1-ci Ərəbcəbirli kənd sakini Həsənov Asif Aydın oğlu tərəfindən "Hürriyyət" qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi bildirir ki, 3 ildir Dövlət Məşğulluq Agentliyinin Mərkəzi Aran Regional filialına - Göyçay Məşğulluq Mərkəzinə xırdabuynuzlu mal-qara üçün müraciət edib, lakin müraciətinə baxan yoxdur:

"Mən, Həsənov Asif Aydın oğlu, Göyçay rayonu, 1-ci Ərəbcəbirli kəndində yaşayıram. 3 ildir ki, Dövlət Məşğulluq Agentliyinin Mərkəzi Aran Regional Filialı Göyçay Məşğulluq Mərkəzinə xırdabuynuzlu

mal-qara üçün müraciət etmişəm. Lakin müraciətimə baxan yoxdur. Çünki Göyçay Məşğulluq Mərkəzində kasıbları saymırlar.

Məndən sonra özünəməşğulluqda qeydiyyatdan keçən vətəndaşların əksəriyyəti müəmmal yollarla istədiklərini əldə ediblər. Məni isə get-gələ salırlar. Bəhanə gətirirlər ki, hələ balın yetmir. Halbuki, hazırkı yaşayış vəziyyətimə əsasən, növbəm çoxdan çatmalı idi.

Sağlamlığım işləməyimə imkan vermir. Həyat yoldaşım da neçə illərdir ağır xəstədir. Qızım kollecdə oxuyur. Bir ata kimi onun maddi təlabatlarını qarşılaya bilmirəm. Özümüz də atamdan miras qalan köhnə evdə yaşayıyıq. Mən mətbuat vasi-

təsilə ölkə başçısı cənab İlham Əliyevdən və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevadan çox xahiş edirəm, Göyçay rayon Məşğulluq Mərkəzi tərəfindən qısa vaxt ərzində xırdabuynuzlu mal-qara (qoyun) ilə təmin olunmağım üçün köməklik göstərsinlər. Həqiqətən də çox acınacaqlı durumdayıq. Ümid edirik ki, şikayətimə baxılacaqdır".

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Qarşı tərəfin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

“Hürriyyət” qəzetinin 01 avqust 2023-cü il tarixli sayında Asya Şükürova adlı müəllifin “Azərbaycanda məhbuslar islah olunur?” başlıqlı məqaləsi nəzərimi cəlb etdi. Məqalənin sual olaraq qoyulan başlığı müəllif tərəfindən hüquq elmi yaranmış gündən bəzər cəmiyyətinin, bütün mövcud olub tarixin səhnəsindən getmiş, bu günə mövcud olan bütün dövlətlərin, o cümlədən Azərbaycanın əsaslı həlli tapılmayan ən ağrılı ictimai proseslərinə biri olmaqla, sırf hüquqi məsələ kimi ortaya qoyulub.

Lakin bu, elə əsaslı bir problemdir ki, bu problemin nəinki səmərəli həll edilməsi, hətta nəzəri olaraq çözülməsi belə, təkcə bir dövlət deyil, bütün mövcud dövlətlərin qanunvericiliklərini birlikdə müqayisəli təhlil etməklə, onun həllinin tapılması mümkün deyil. Çünki cinayət edən şəxsin islah edilməsi məsələsinin, problemin nəticəsinin aradan qaldırılmasına aiddir.

Məsələnin kökündə isə həm çox dərinə, həm çoxşaxəli və çoxsahəli, fərdi, xüsusi, ümumi səbəblər durur. Asya xanım məqaləsində psixoloq M.N.Qernet və A.E.Xalinskiyin bu məsələ haqqında fikirlərindən sitatlar gətirsə də, ümumilikdə bu məsələ haqqında mətbuatda gedən yazılarda olduğu kimi müxtəlif ölkələrdə dustaqların saxlanılmasına çəkilən xərcləri, onlara verilən cəzaları və cəza müddətlərini, cəzaların ağırlaşdırılıb-yüngülləşdirilməsi və s. yeni problemin adı gözə görünən nəticələrini sadalayaraq müqayisə etməkə hənəsə qəbul edilə biləcək cavab tapmağa çalışır. Sonda ümidini Penitensiar Xidmət rəhbərliyində baş verən dəyişikliyə bağlamağa məcbur olur. Bu isə mahiyyətdə kənddə pambıq tarlasında pambıq yığan 10 (on) yaşlı qızın evlərində təkbaşına Marsa bir saata çata biləcək nəhəng kosmik aparat düzəldəcəyinə ümid etməyə bərabər bir xülyadır.

Düzdü, Penitensiar Xidmətin yeni rəhbərliyi müəyyən işlər görür. Məsələn, Penitensiar Xidmətin binasının fasadını təmir etdirir... Yeni ancaq onun səlahiyyət və imkanı daxilində olan işi görür. Müləlifin məqalədə qoyduğu məsələlər isə nəinki, Penitensiar Xidmətin, heç Ədliyyə Nazirliyinin də hüquq və səlahiyyəti çərçivəsində olan məsələ deyil.

Cinayət və cəza prosesi beşer cəmiyyəti yarandığı andan gəcə və gündüz ardıcılığı ilə daim cəmiyyət- də baş verməkdə olan prosesdir. Bu proses ilkin dövrlərdə fərdi, qrup ha- lında, əsasən güc və emosiyalar əsasında həll edilse də, sonrakı qə- bilə, tayfa idarəetməsi dövrlərində baş verən cinayətlər qəbilə, tayfa rəhbərlərinin iradə və düşüncəsinə uyğun qaydalarda tənظیمlənməşdir. Quldarlıq quruluşu ilə bərabər, dövlət mexanizminin yaranması cəza sisteminin, yəni hər hansı bir cinayə- tə görə verilən cəzanın növünü, for- masını, müddətini və s. müəyyən edən hüquq sisteminin və bu cəzanı icra edən mexanizmlər də dövlətin əlində cəmlənmiş oldu. Bununla ya- naş, dövlət mexanizminin də hər bir cəmiyyətdə cinayət hadisələrinin əsas istehsalçısına çevrilməsini qə- çılmaz etdi. Belə ki, cəmiyyətin hə- yayatın bütün iqtisadi-ictimai proses- lərinin, o cümlədən hüquqi, inzibati

və s. proseslərinin tənzimlənməsi dövlətin qanunları, qanunlar olmadıqda, dövləti idarə edənlərin şəxsi iradəsi əsasında qəbul etdiyi qərarları obyektivlikdən kənar, ədalətsiz olduğu qədər, gecə-gündüz, daim cinayət istehsal edən ən böyük mexanizmə çevirdi. Yeni ingilis alimi Nyutonun fizika sahəsində kəşf etdiyi, - "Təsir əks təsire bərabərdir" - qanunu ictimai proseslərin baş verməsində də qüvvədədir.

Asya xanımın sadaladığı müxtəlif ölkələrdə baş verən cinayətlərin sayının və onların arasında təkrar və ağır cinayətlərin xüsusi qəsisinin sayları arasındakı nisbət, həmin ölkələrdə mövcud olan iqtisadi-ictimai quruluşlarda mövcud olan ədələtsizliklər arasında mövcud olan nisbətin bu sahədə təcəssümü olaraq onu güzgü kimi əks etdirir. Əgər bu rəsmi rəqəmlər saxtalaşdırılmasa, biz daha böyük fərqiñ mövcudluğunu görə bilərik. Çünki hər bir dövlətin iqtisadi-ictimai quruluşundakı ədələtsizlik həmin cəmiyyətdə baş verən cinayətlər ilə düz mütənəsbiddir. Müəllifin müqayisə etdiyi rəqəmlər müxtəlif ölkələrdə baş vermiş cinayətlərin şərti say nisbətini, cəza mexanizmlərində olan fərqi müəyyən qədər ifadə etsə də, onları yaradan səbəblərin məzmun və mahiyyətini əşkarlamadığından, bu səbəbləri əsaslı surətdə dəyişmədən, “qisas məhkəməsindən” “cərimə məhkəməsinə” keçid kimi ideyaların tətbiqi, cəmiyyətdə cinayətkarlığın tuğyan etməsi ilə nəticələnər.

Çox təəssüf ki, KİV-lərdə cəmiyyətdə mövcud olan köklü problemləri məsələyə dərinindən, mahiyyətinə bələd olmayıb, onun ancaq adi gözle görünən tərəflərinə, yəni nəticələrinə əsasən, həm də naşılıqla, populistçsinə cəmiyyətə izah etmək istəyənlər nəticədə nəinki problemi yaradan əsil səbəbləri tapıb göstərə bilmir, əksinə, ictimai fikri səhv istiqamətə yönəltməklə, problemin həllini daha da imkansız hala gətirmiş olurlar. Əslində bu, son vaxtlarda bezi millət vəkllərinin müxtəlif nazirlərə, məmurlara "özünüzü yığışdırın" qəbilindən olan "xoruzlanmaları" ilə eyni üsul olmaqla, problemin əsl səbəbini ictimai nəzərdən yayındırılmasıdır.

Məhbusların Azərbaycanda işlərinə gəldikdə isə, bunun bir çox şərtləri mövcuddur.

Birincisi, ölkədə baş verən əsaslı, böyük miqyaslı iqtisadi, kriminal cinayətlərin 95 faizini, daim, durmadan dövlət piramidasının pillələrində oturan müştəşkil, rəsmi və qeyri-rəsmi cinayətkar dəstələrin törətdiyi və bu zaman cəzasız qaldıqları şəraitdə cinayətkarların islah olunmasından danışmaq belə axmaqlıq olardı. Cinayət törədərək həbs edilən məhbusların da az bir qismi dövlət piramidasının yüksək pillələrində oturub, irimiqyaslı, ağır cinayətlərin törədilməsinin təşkilatçıları olan şəxslərin göstərişlərinə yerinə yetirərdilər ki, onlar ağır cinayətlərin qarşılığında qısa bir zaman kəsiminə "islah olunduğundan" dövlət başçısının sərəncamı ilə əvə olunaraq, müsadirə edilmiş milyonları ələ məhkəmənin özü tərəfindən özlərinə qaytarılır. Əlbəttə ki, bu Asya xanı-

mın qeyd etdiyi, xaricdə tətbiq edilməsi təklif olunan “xeyirxah və maraqlı olmayan vasitəçi” olmasa da, onu Azərbaycanda əvəz edən, “bir növ mediasiya kimi”dir.

Bu gün Azərbaycanda mövcud olan məhbusların əsas hissəsini xırda oğurluq, dələduzluq, narkotik alveri edənlər, narkotik aludəçiləri təşkil edir. Xırda oğurluq, dələduzluq, narkotik alverçiliyi dövlət piramidasındakı yüksək çinli məmurların daimi böyük oğurluq, dələduzluq, rəsmi və qeyri-rəsmi quldurluq fəaliyyətinin nəticəsi olaraq çıxılmaz vəziyyətdə qalan vətəndaşların mövcud olmaq uğrunda mübarizəsi prosesidir. Narkotik alverinin əsas himayədarları və təşkilatçıların dövlət orqanlarında oturan məmurlar olduğu da heç kəsə sirr deyil. Yeni bütün bu prosesləri nəhəng dövlət mexanizmi idarə etdiyi (üyyütdüyü) halda, hansısa jurnalistin, vətəndaşın məqaləsinin (çax-çaxın) baş ağırtması ilə düzəlmə məsələ də deyil. Xüsusilə o halda ki, məhbusların islah olunması məsələsi nə Penitensiar Xidmətin reallaşdırıla biləcəyi, nə də onun funksiyasına aid olan məsələ deyil. Çünki məhbusların islah edilməsinin ilkin şərti vətəndaşları daim cinayətə sövq edən, durmadan cinayət və cinayətkar istehsal edən dövlət mexanizminin özünün durdurulması və onun məzmun və mahiyyətini cinayətlərin baş verməsini imkansız edən, ən azından kiçik miqyaslı, təsadüfi cinayətlərin baş verə biləcəyi ehtimalı halına gətirilməsidir. Bu isə ölkədə bütün iqtisadi-ictimai proseslərin məzmununu köklü surətdə dəyişə biləcək kompleks iqtisadi-ictimai islahatların hazırlanaraq həyata keçirilməsi zərurəti deməkdir. Bu da ilk növbədə, şəxsi ferma nizamnaməsi durumunda olan ölkə konstitusiyasının normal dövlət konstitusiyası halına gətirilməsi, bu konstitusiyadan irəli gələn qanunlar toplusunun icra mexanizmləri mövcud olmayıb, şüar kimi dekorativ şəkildə yazılıb, icra mexanizmlərinin müəyyən edilməsi heç bir qanunvericilik hüququ olmayan icra məmurlarının ümidinə buraxılan, qanunların sərenam, qərar, təlimat və s. vasitəsilə son nəticədə məmur iradəsinin köləsinə çevrilməsini imkansız etməyi tələb edir. Ancaq bu yolla vətəndaşların hüquqsuzluq, məmurların isə cəzasız cinayətlər törətməsinin qarşısını almaq mümkündür.

Cəzasız cinayət törədilməsinə imkan olan şəraitdə hər hansı bir məhbusun işlah olunması ehtimalı sıfıra bərabərdir. Cinayətkarlığın qarşısının alınması, o cümlədən cinayət törətmiş şəxsin işlah edilməsinin ilkin ən zəruri şərti cinayətə görə cəzanın ləbdüliyi və verilən cəzanın cinayətlə müqayisədə tam adekvat olmasıdır. Əlbəttə ki, vətəndaşı cinayət törətməyə məcbur, sövq edən səbəblərin aradan götürülməsi də cinayət törətmiş şəxslərin işlah edilməsinin başlıca şərtlərindəndir. Bunun iqtisadi-ictimai sistemin və vətəndaşın şəxsi, ictimai həyatının bütün sahə və istiqamətləri ilə sıx bağlı olan çoxlu sayda elementləri var. Mən bunlardan ancaq ən ümumiləri ni qeyd etməklə, məsələnin ictimai çərçivədə ümumilikdə həllinin ən vacib elementlərinə toxunuram. Bu proseslərin ən ümumilikdə zirvəsində duran amil isə qanunun məzmununun ədalətli olması və qanunun aliliyinin birmənalı olaraq təmin edilməsidir. Qanunun aliliyinin təmin edilməsinin isə yeganə və əsas şərti ÖLKƏDƏ HAKİMİYYƏTİN QANUNA MƏNSUB OLMASIDIR. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 7-ci maddəsinin III bəndinə əsasən icra HAKİMİYYƏTİ Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə MƏNSUBDUR. Qanunvericilik hakimiyyətini Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi, məhkəmə hakimiyyətini isə Azərbaycan məhkəmələri HƏYATA KEÇİRİR. Bu o deməkdir ki, qanunvericilik və məhkəmə hakimiyyəti III bəndin başlanğıcında iddia edildiylə kimi, heç də bölünməyib, qanunverici orqan və məhkəmələr ancaq ölkə prezidentinə məxsus olan hakimiyyəti qanunvericilik və məhkəmə sahəsində həyata keçirən maddi məmurdur. Yəni ALİLİK də qanunverici orqanın qəbul etdiyi və məhkəmələrin əsaslanmalı olduğu QANUNLARA DEYİL, alilik statusu daşıyan Prezidentin şəxsi iradəsinə mənsubdur. Təbii ki, bir nəfər prezident heç bir halda ölkədə hər gün baş verən hadisə və proseslərdə sayı minlərlə ölüclən irili-xırdalı məmur ordusunun qəbul etdiyi qərarları, nə onların əvəzinə özü verə, nə onları yoxlayıb nəzarət edə bilər. Məhz bu səbəbdən prezidentə mənsub olan hakimiyyət istər-istəməz dövlət mexanizmi piramidasının məmurları arasında, onların funksiya və statusuna uy-

ğün bölüşdürülmüş olur. Olkənin qanunverici orqanının qəbul etdikləri qanunların istisna edilmədən hamısının ÖLÜ DOĞULMASININ, hakimiyyətin, aliliyi QANUNA DEYİL memurlara mənsub olmasının, məmur iradəsinə əsaslanan qanunsuz qərarların, məmur cinayətlərinin cəzasız qaldığı halda, günahsız insanların məbuslara çevrilməsinin əsl səbəbi də bu amildir.

Bir tərəfdə vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə edib, dələduzluq, rəsmi quldurluq yolu ilə əhalini ən azı 50-100 milyon miqdarında qarət edən məmurların cəzalandırılmadığı, yaxud simvolik cəza alsada, qarət etdikləri vəsait hesabına təmtəraqlı həyat tərzini yaşadığı halda, ailəsinin minimum səviyyədə dolandırmaq, yaralarını müalicə etmək üçün dərman ala bilməyərək intihar etməyə məcbur olduğu 70-dən çox QAZININ yaxınlarının özünün, ailəsinin mövcudluğunu təmin etmək üçün xırda oğurluq, dələduzluq, narkotik-cəzlə məşğul olub, yüz milyon qarət edənlərdən bir neçə dəfə çox müddət ərzində həyatını məhəbbətə keçirməyə məcbur olanların, TƏRTƏR QƏTLƏMİNDƏ ölənlərin, ömürlük fiziki, psixoloji və s. cəhətdən şikəst olub cəmiyyət, vətən, dövlət, məmur anlayışlarına belə, haqlı olaraq düşmənlərini kəşilənlərin özlərinin, yaxınlarının, Asya xanımını dediyi, "cinayət-qurban" münasibətlərinin tənzimlənməsi üçün "qisas məhkəməsinə" "cərimə məhkəməsinə" keçidlə və ya "zərərcəkmiş və cinayətkar" arasındakı münasibətləri cinayət işi açılmadan həll etmək üçün xeyirxah və "maraqlı olmayan vasitəçidən istifadə etməklə" həll etmək mümkün deyil.

Bu problemin mövcud olan çoxsaylı, çoxqatlı, çoxsahəli tərəflərinin, amillərinin çox az bir hissəsinə toxundum. Bu belə təkcə Azərbaycan cəmiyyətini deyil, bütün beşəriyyəti içəridən gəmirən bədxassəli şiş xarakterli, kökləri çox qədim dövrdən bəri iqtisadi-ictimai sistemin anatomiyasında gizlənən təhlükəli belədir. Ən pisi də budur ki, belə bir ciddi qarşıdurma cinayətkar-quldur statuslu məmur ordusu ilə qul-məhbus statuslu vətəndaşlar arasında yaranmış barışmaz ziddiyyət formalaşaraq, hətta ölkənin müstəqilliyini belə real təhlükə qarşısında qoya biləcək bir partlayış həddində qərarlaşsın. Hər iki tərəfin təhlükəsizliyinə və maraqlarına cavab verə biləcək tədbirlər görmək imkanı isə hələ itirilməyib. Mən cəmiyyətə belə bir tədbirlər planı təklif edə bilərim. Çox təəssüf ki, "müxalifət" bolşevik şüar-bazlığından, iqtidar da harınlıqdan və cəzasızlıq sindromunun yaratdığı yekəxanalıq yuxusundan hələ də aralanma bilmədiyindən, xalqlaşmaqda olan fəlakət ona ətrafının dili ilə şirin, lakin bütün ölkəni məhvə aparan laylay çalır. Gəmi batmağa başlayanda isə gəlməkdə olan bəlalər biraz az, biraz çox, heç kəsden yan keçməyəcək. Dövlət başçısının da, bu barədə düşünməsi hakimiyyətin özünə millətə və dövlətçiliyimizə ancaq xeyir gətirə bilər.

Şapur QASİMİ

05 avqust 2023-cü il

Adətən, oxuculara məlumat üçün əsərdən başlanılır, tənqidçi - ədəbiyyatşünas fikrini bölüşdürür. Mən bu yolu tutmaq istəmədim, belə yazmaq imkanından istifadəyə üstünlük verdim. Publisist - jurnalist, yazıçı Sabir Hüseynovun özündən başlamaq qərarına gəldim. Hansı ki, uzun illər milli mətbuatımızda çalışmış, mövqe qazanmış, vəzifələr tutmuş, hazırda işə baş redaktordur.

Allahverdi Eminov

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, Dosent, Yazıçı, Prezident mükafatçısı

Mən onu ötən əsrin yeni əsrə qədəm basdığı illərdən tanıyıram. Öz fərdi dəsti - xətti ilə, tematikası ilə və hazırda rəhbərlik etdiyi, imzası ilə nəşr olunan bir qəzetin baş redaktorudur. Maraqlı detal ondan ibarətdir ki, Sabir Hüseynov təbiətin qoynunda hələ də yaşayan, dağlara söykənən Gədəbəy rayonunda dünyaya göz açmış, bu bölgədə ata - analı böyümüş, Bakıya arzusu ilə gəlmiş o vaxtın yeganə Universitetin yeganə jurnalistika fakültəsini bitirmişdir. Yüksək səviyyəli müəllimlərdən dərs almış, ədəbi mühitdə inkişaf etmiş və püxtələşmişdir.

(Əvvəli ötən sayımızda)

"Ömür borcu" əsərində obrazların sayı çoxdur, zahirən artıq görünər janrın tələbləri baxımından, lakin belə düşünmək istəməzdim (hərçənd, epizodik surətlər də bu siyahıdadır). Bu obrazlar yuxarıda vurğuladığım kimi gerçəklikdən gəlir: gələcəyin labüd diqtəsindən - müharibəyə qoşulacaq gənclərin hazırlıq və yetişməlik praqnozunu gerçəkləşdirəcək insanların prototiplərini təcəssüm etdirirlər. Sabir Hüseynov bu müstəvidən gerçəkliyi təsvir edir, əgər belədirsə yazıçının estetik idealına cavab verə bilər.

Povestdə genetik bağlılığın verilməsi şübhəsiz, müəllifin uğurudur, sanki Sabir bəy toxumu fərəş torpağa səpər və alınır ki, vaxtında baş qaldıracaq, böyüyüb barını verəcəkdir. Bunu oxucu yalnız gənclərdə axtarmır, yaşlı nəsildən umur. Müzəffər həkim, Südəbə xanım, Gülxar xanım, Balabəy müəllim, Arzu müəllimə və başqalarının təmsalında əyani görürlər. Bu obrazlar hadisələrlə o

Sabir Hüseynovun nəsr yaradıcılığına ekskurs

qədər sıx bağlıdırlar - insan taleyi ilə biganə qalmırlar, məhəbbətlə bir-birinin keşiyini çəkirlər və sonralar ailə qururlar, gəlinlər də bu istəyi - genetik özəyi gözləyirlər; ədəbiyyatın humanist funksiyasının daşıyıcısına çevrilirlər. Dahi hind yazıçısı, şairi və bəstəkarı R.Taqor deməmişmi: "Ədəbiyyat insanların üreyini milyon qırılmaz tellərlə birləşdirən ən yaxşı vasitədir. Ədəbiyyatın məqsədi hamını birləşdirməkdir". - Bəli, belədir. Bu simalar "proqramsız", "ssenari-siz", "layihəsiz" övladlarını Vətənin müdafiəsinə və gələcək inkişafına hazırlamışlar! Özləri arxa cəbhədə, uşaqları ön cəbhədə! Ən böyük səadət bu deyilmi?! Məsələn, Çerkəz tələbə qızı quldur cinayətkarların əlindən gəcə vaxtı xilas edir, yaralanmış və qan itirmiş öz qanından verir. Müzəffər həkim xəstəxanada bu qıza baş çəkir, yardımçı olur. Analar xəstəxanaya düşən Eminə, Çerkəzə mütəmadi qulluq göstərir, isti yeməklərini əksik eləmir. Sonralar da ölümün əlindən qurtaran tələbə Təranə Çerkəzə minnətdarlığını bildirir, əhvalatı nağıl edir. Eləcə də Təranənin anası Həcər xanım uşaqlara: "Siz olmasaydınız balam ölmüşdü. Canım sizə qurban olsun, ay balalarım. Tanrı sizi qorusun" - deyir. Bu epizodlar, mükəllimlər, dualar ədəbiyyatın aşladığı impulsiv təsirlərdir.

Sabir Hüseynov mövzunu geniş məstəbdə götürmüşdür: çağdaş kritik dövrün ziddiyyətlərinə baxmayaraq gənc nəslin aldığı ictimai və ailəvi mühitin diqtəsi, gənclərin birbaşa Vətən borcunu, Ömür borcunu yerinə yetirməsi, təmənnəsiz olaraq erməni işğalçıları ilə ölüm-dirim davasına qoşulması, şəhidlik zirvəsinə yüksəlməsi. Bütün bunlar yazıçının qələmində əksini tapmışdır. Bu əsərdə böyük ibrətalma funksiyası inandırıcı epizodlarla təsvir olunmuşdur. Bir epizoda diqqəti çəkmək istədim: "Ermənilər kiçik kalibrlili silah-

ları işə salmışdı. Gecənin qaranlığında işıq saçan güllələr hədəfdən yan keçirdi. Çerkəzin atdığı güllələr isə düşmənin əsəbləri ilə oynayırdı. Onlar puleymotun yerini dəqiqləşdirib həmin istiqamətdə atəşi gücləndirmişdilər. Çerkəz səngərdən çıxıb irəli baxmaq istəyəndə snayper gülləsi çiyini yaralayıb keçdi, ikinci güllə qarın nahiyəsinə dəydi. Ağrıdan qovruldu, müvazinətini saxlaya bilməyib səngərə yıxıldı. Hərbiçilər köməyə gəlmişdi. Yaralı komandiri və Çer-

Sabir Hüseynov mövzunu geniş məstəbdə götürmüşdür: çağdaş kritik dövrün ziddiyyətlərinə baxmayaraq gənc nəslin aldığı ictimai və ailəvi mühitin diqtəsi, gənclərin birbaşa Vətən borcunu, Ömür borcunu yerinə yetirməsi, təmənnəsiz olaraq erməni işğalçıları ilə ölüm-dirim davasına qoşulması, şəhidlik zirvəsinə yüksəlməsi. Bütün bunlar yazıçının qələmində əksini tapmışdır. Bu əsərdə böyük ibrətalma funksiyası inandırıcı epizodlarla təsvir olunmuşdur...

kəzi səngərdən çıxarılıb təcili qospitala çatdırıldı".

Yeri gəlmişkən Çerkəz obrazı əsər boyu dinamik planda verilir və süni təsiri bağışlamır. O, həyatda: cəbhədə də, məişətdə də, dostluqda da iz buraxır. Bir azərbaycanlı qızın xilas, cəbhədə çevik vuruşması, valideynlərə münasibəti fikrimizin təsdiqidir. Eləcə də Emin obrazı: bitkin xarakterdir, bunu analara da şamil edərdim, ona görə ki, əsərin predmeti yüksəkdir, sifarişlə yox, səmimiyyətlə yazılmışdır, buna o əsas verir ki, ümumiyyətlə, bədii əsərin əsasını "seçilmiş faktlar" təşkil etsin, müəllif ardıcıl müşahidə aparsın, ideyasının həlli üzərində fikirləşsin. Bu baxımdan mən Sabir bəylə söhbətlərimdə vurğulamışam: - Hadisələrin bilavasitə iştirakçısı olmuşam. Onların necə ordu sıralarına məmnunluqla qoşulmalarının canlı şahidiyəm. Onların obrazları təsadüfi yaranmamışdır.

Ədəbiyyatda konkret bir əsərin nümunəsindən tiplər yaratmaq ən

və vacib məsələdir. Yoxsa obrazlar süni alınır. "Ömür borcu" povesti bu baxımdan da uğurlu alınmışdır. Mən povestdən aldığım təəssüratımda o qənaətə də gəldim (bəlkə də səhvəm, amma inanmıram) ki, Sabir Hüseynov povesti yazmağı planlaşdırarkən ola bilməz ki, iztirabını yaşamasın: gördüyü gənclərin romantik həyatı, gizlin sevgiləri, ata-ana borcundan çıxmaq istəyini gələcək ömür yolu üçün praqnozlaşdırmasın. Onları Qarabağ uğrunda döyüşlər gözləyir:

Olum və ölüm - Şekspirsayağı dalemma. Təbii ki, yazıçı müşahidəsi son sözünü deyir. Fransız yazıçı O.Balzak haqlıdır: "İztirab müşahidəçilik qabiliyyətini artırır" - demişdir. Belə sosial və psixoloji həyəcan hisssdir ki, Sabir bəy vaxtında qələmə almış "Ömür borcu"-nu ortaya qoya bildi. Eminlərin, Çerkəzlərin, Ayazların bu gün xüsusi nümunə ola biləcəyi surətlərini yaratdı.

Əsərin məziyyətləri çoxdur və ayrılıqda xeyli danışmağa əsas vardır, bunlardan biri cəmiyyətin "yazılmış və yazılmamış qanunları"na Sabir Hüseynovun müəllif yanaşmasıdır: hərbi qayda-qanunların ciddi gözlənilməsi, xəstəxana rejiminin nəzərə alınması, nizam-intizama riayət olunması və sairə. Bir də az-çox ələbaxanların, insan faktoruna bu tərəflə yanaşanların, öz ixtisasına laqeydlik göstərənlərin təsviri. Ola bilsin oxucu tapılsın belə nəsnələrə "xırda" iş kimi baxsın, əsərə daxil olması ilə razılaşsın. Mən belə

düşünmək istəməzdim, ən xırda işdən - diqqətsizlikdən böyük fəlakətlər alınır. Məsələn, Eminin yaralanmadan sonra ayağını kəsmək əməliyyatını həyata keçirməkdə həkimin hikkəsi. Bu iddianın arxasında qazanc nəfisi dayanır. Oxucu xatırlar ki, öz cərrahlarımız bu iyrenc yolda hansı hoq-qalardan çıxmırlar: sağ qıçın yerinə sol qıçı kəsmək tibb aləmində nadir hadisələrdən sayılır. Nə yaxşı Türkiyədən gələn cərrah nəzakətlə razılıq alandan sonra əməliyyata rəvac bilir: "Xəstəxanalarına Türkiyədə təhsil alıb Almaniya-da təcürbə keçən cavan bir həkim gəlmişdi. Son dərəcə ciddi, az danışan Rüşfət həkimini axtardı, dedilər əməliyyatıdır. İki saat gözlədikdən sonra Rüşfət həkim dedi ki, gərək xəstəni görə, sonra öz fikrimi deyəm. Razılaşdırlar saat dördə həkim hərbi xəstəxanaya gələcəyinə söz verdi". Lakin yerli həkimin müqavimətilə qarşılaşır, "A-

zərbaycanda bu sahənin yeganə uzmanı mənəm. Heç bir həkim mənim qoyduğum diaqnozu geri çevirə bilməz. Əsgərin həyatda qalması üçün ayağı kəsilməlidir" cavabı ilk öncə Çerkəzi əsəbləşdirir. Rüşfət həkim nəhayət Emmini əməliyyat edib bir ayağının kəsilməsinə imkan vermir. Belə bir vəziyyətdə müəllifin "Türkiyədə təhsil alıb Almaniya-da təcürbə keçən Rüşfət" sözləri təsadüfən səslənmir, bu milli kadrlarımızın yetişməsində bizim Tibb Universitetində vəziyyətin qənaətbəxş olmasının dəlalatıdır. Azərbaycandan xəstələrimizin qardaş Türkiyəyə, Almaniya, İrana və digər xəstəxanalara üz tutması, pullarımızın o məkanlara axması yalnız təəsüf doğuran faktdır. Bəli, ədəbiyyatın fəvqəl rəvayətinin bir qolu da budur, real faktları ədəbi ümumiləşdirməyə oxuculara çatdırmaqdır. Bədii əsərin başqa funksiyaları yox deyil, əsas ondadır müəllif yanaşması necə özünü büruzə verir, hadisələrə obrazların münasibəti necə həllini tapmışdır. "Ömür borcu" povestində yazıçının nikbinliyi eyniforik deyil, oxucu bəzən konkret, bəzən də daxili sarsıntılardan görümlərdir. Əsərdəki müəllim obrazları epizodik verilir, lakin izləri itmir, qalır. Ayazın atası Fikrət müəllimin ölümü gənclərə çox təsir edir, eləcə də ailədə, oxucu da istisna deyil.

Əsərin nikbin sonluqla bitməsində bir rəmzi mənə vardır. Hələlik işğal altında qalan Qarabağımızı məhz yeni nəsil azad edəcəkdir, bunu zaman tələb edir. Bu zəbtin günahkarlarını səmadan süzülüb gələn yağış yuyacaqmı? "Yağışın damcıları elə ağappaq, elə iri idi ki, Emin heyətini gizlədə bilmirdi. Göylərin üzünü alan qara buludlar çəkilmiş, səmada günəş doğmuşdu. Bu günəş Qarabağ səmasında da doğacaq" - deyər Emin rahat nəfəs aldı.

(Ardı var)

Bloggerlik fəaliyyəti haqda qanun qəbul olunmayıb, hətta müzakirəyə nə vaxtsa çıxarılaçağı haqda söz-söhbət belə gəzmir. Camaatsa fəaliyyətimizi bəyənir. Özümüz rəsmi olmasa da bir dəstə halında toplaşmışıq. İşlərimizi müzakirəyə çıxarıq, zəif cəhətlərimizi göstərir, uğurlarımıza sevinir, təhlükəsizliyimizdən söz açırıq.

Yeni işim özümün də xoşuma gəldi. Bir məqamda belə sənədləşdirilməmiş söz-söhbətə yol vermirdim. Hardasa dörd-beş min bacım vardı. Axırncı işim supermenlərdən biri haqda idi. Ölkədəki, xaricdəki şirkətləri, imarətləri, yaxtaları haqda. Saxladığı gözəlçəyə və qızına şəhərimizin mərkəzində aldığı çoxotaqlı mənzillərdən, şəhərin kənarında tikdirdiyi villadan. Dözləçəsinin qızının xaricdəki lincəsənət Akademiyasındakı təhsil haqqını ödəyir, yaşayışını təmin edir, həmin şəhərdə ona mənzil də alıb. Sənədlərin, qəbzlərin surəti aydın, oxunaqlı halda oxucuya təqdim olunurdu. İş böyük, sənədlərsə, necə deyirlər, daşdan keçən idi. Yoldaşların fikri eyni oldu, bu uğurdu, di gəl, ağır artilleriyaya toxunmuşam, dağıdıcı zərbələrə məruz qalacağam, ələ keçməməliyəm.

Özüm də anlayırdım, ətrafıma göz gəzdirdim. Gecə blokumuzda pillələri qalxanda iti adimlarla düşən birisi gicgahımdan ağır zərbə edirdi. Əməliyyat cərpayısında gözlərimi açanda deyildi ki, mənə narkoz veriləcək, təcili əməliyyat olunacaq, əllərindən gələni edəcəklər ki, salamat qalım.

Qonşulardan kiməsə mənzilə xəbər çatdırıb. Yoldaşım məni meyit halında yerdə görəndə özünü itirdiyindən ağlayıb. Nə yaxşı ki, bacıma təcili zəng etmək ağılına gəlib. Təcili tibbi yardımla klinikaya gətirilmişəm. Sabahı professor məni yoluxmağa gələndə dedi:

- Səni ölümün pəncəsindən xilas etməyə çalışmışam. Saat yox, dəqiqələr söhbəti vardı. Qarın nahiyyə o qədər təpiklənmişdi, taptanmışdı ki, o nahiyyə xasıla dönmüşdü. Sən sağ qaldın.

Professor söz verdi ki, ailəmin üstünə qaydacağam.

- Əgər təcili surətdə həkimləri yığib müayinələr, analizlər aparılmasaydı cərrahiyyə mümkün olmayacaqdı... dəqiqələr əleyhinə işləyirdi.

Qız-qadınlar palataya girçək qarşısında ayaq saxladılar:

- Səni cərrahiyyədən palataya biz gətirmişik.

Təəccüblə baxdım və nəse gözlədiklərini anlayıb:

- Sağ olun, - dedim.

- Sonra gələrsiz, - bacım gülümsər deyəndə qızlar keyfsiz halda palatadan çıxdı. Gərrah-professor qəhrəman görkəmində məni süzdü:

- Səni ölümün pəncəsindən

Divara yapışdırılmış kağızlar

qurtardım.

- Sağ olun, əməkhaqqınız bu günlərdə tibbi sığorta xəttiylə ödəniləcək.

Həkim otaqdan çıxacaq bacım izah elədi:

- Bu cərrah klinikanın ştatlı işçisi deyil, universitetdən dəvət olunmuşdu, əməkhaqqısı nağd ödənilməli idi, analizlərin aparılmasının haqqı da həmçinin.

Gözlərim bərələ qaldı. Bacımsa davam elədi:

- Təcili düşməliyəm aptekə, həkimin yazdıqlarını almalıyam.

- İcbari tibbi sığorta da, klinika da dövlətindi, vətəndaşdansa əməliyyata görə nağd məbləğ alınır, filan qədr. Bu necə olur?

Bacım gülüb uzaqlaşmaq istəyəndə qolundan yapışdım:

- Qısaca.

- İşbazlara şərait yaradılıb. Bununla bitmir, rentgen, USM, kardiogramma, qan analizi aparıldı, bir də SPİD-ə qarşı. Hamısı nağd ödənildi. Ödənilməsəydi müayinələr aparılmayacaqdı, cərrahiyyəyə başlanmayacaqdı.

Bundan sonra təəccübümü boğdum:

- Həkim nə yazıb?

- Vacib olanları.

Palatadakı xəstələrə tibb bacıları iynə vurdu, sistem qoşdu, sanitar cərpayılarının tozunu çıxdı. Hərəsinin cibinə xəstələr nə qədərə qoyduqda onlar razı halda çıxdılar.

Bacım palataya girib qapısını örtəndə dərhal açıldı. Təzəcə gözəllik salonundan çıxmış, açıq və geniş sinəsiylə yanaşı qulaqları, biləkləri, barmaqları qaşdaşlı qızıl əşyalarla yüklənmiş xalaltı gombul qadın neçə tibb işçisinin müşayiətiylə palataya amirane girdi. Dodaqları şişirdilərək boyanmış qadın orta cərpaydakı ahılın həkimi imiş.

- Nə təhərsən, - başını uca tutub yuxarıdan soruşdu.

- Babatam.

- Babat niyə? Yaxşı olmalısən. Sanın əməliyyatın çox mü-

rəkkəbindən olmasa da çox incə yanaşma tələb edəndi. Ona məhz incə qadın əlləri gerek idi, - deyərək iri və ətli əlini azca qaldırdı.

- Sağ olasan, ömrün uzun olsun.

- Bugündən yeməyinə icazə verirəm. Zəng elə, həyətdən hinduşqa, çolpa gətirsinlər. Mətbəximizdə şərait var, bişir-düşür eləyib təzə-təzə yedirtsinlər, tez ayağa qalxajaxsan. Bir-iki gün bulyon içərsən, yumşaq bişmişindən yeyərsən. Sonrası daşdan yumşaq əlinə keçəni azğına qoyajaxsan...

Bugündən yeməyinə icazə verirəm. Zəng elə, həyətdən hinduşqa, çolpa gətirsinlər. Mətbəximizdə şərait var, bişir-düşür eləyib təzə-təzə yedirtsinlər, tez ayağa qalxajaxsan. Bir-iki gün bulyon içərsən, yumşaq bişmişindən yeyərsən. Sonrası daşdan yumşaq əlinə keçəni azğına qoyajaxsan...

eləyib təzə-təzə yedirtsinlər, tez ayağa qalxajaxsan. Bir-iki gün bulyon içərsən, yumşaq bişmişindən yeyərsən. Sonrası daşdan yumşaq əlinə keçəni azğına qoyajaxsan.

- Doxdur, məni evə haçan yazacaqsan?

Həkim lağa keçdi:

- Söhbətimiz neçə olufdu? Yadına salsana. Hinduşqa, nəhrə yağ, bal payımı havaxt çatdırajaxsansa sabahası günü də evə yazajam. Haa-ha-ha. Səni ən mahir kişi cərrah kəsəydi bu dərəcədə uğurlu alınmazdı. Bunu unutmayajaxsan.

- Nə deyirəm ki? Sağ olasan.

- Qaxılıb cərpayıya yapışma dana, sənə gəzmək faydalıdır.

Bu da belə gəlib, belə getdi. Yaza bildim, göz qırpımınca da olsa bu gözəlçəni çəkməyi bacardım.

Hər əlində dolu paket bacım qayıranda təəccübümü saxlaya bilmədim:

- Bunlar nədi?

- Ampulalardan, həblərdən, müxtəlif həcmli şprislərdən başlanmış yoda, sürtküyəcən, anti-

boitəkdən tutmuş sarğıya, skoçacan. Heç nəyin fikrini eləmə, şansı var, sağal.

- Məgər bura dövlətinki deyilmi?

O qaş-qabağını sallayıb şəhadət bağmağını dodaqlarına yapışdırdı və məndən uzaqlaşdı. Cavab gözlədiyimə əmin olduğundan yaxınlaşanda qulağıma pıçıldadı:

- Adına görə dövlətinki sayılır, baş direktor öz vəsaiti hesabına tikdirib. Yoğunməbləğdi. Elmlər doktoru, professor, akademik diplomlarının hamısını alıb. Bütün şöbə müdirləri özü kimi professorlardı. Klinikadan söhbət salma. Müləcinin qayğısına qal, balalarının yanına qayıt.

- Hə, aydındı, axı siz sanepidemstansiyaçı olaraq buraya yoxlamaya gəlməzsiniz, hər şeyi bilirsiniz.

- Biz gəlməliyik, içəri buraxılmırıq. Paketdə direktorumuza nəse çatdırılır, o isə götürən deyil, qaytarır. Klinikada hər şeyin normada olduğunu yazırıq, imzalayırıq, möhürləyirik.

Bacım tibb bacısını özüyə gətirdi. Mənə baxan tibb bacısı sistem qoşmalı idi. İynəylə qolumu, əlimin üstünü deşik-deşik etməklə altıncı cəhdə damarıma düşə bildi, amma damarım partladı.

- Yox, sənin damarların damar deyil, - çığırıp otaqdan çıxdı. Alçaq təpələri yaratmış iddialı uca boylunun birisini qabağına qatmışdı. Tibb bacısı şprisi ona

verib qolumu açdı. O isə əlimin üstünü şillələdi. Barmağıyla damarlarımı basıb ilk cəhdə damarıma düşdü. Kənara çəkilib gah mənə, gah başıma baxdı. İşarə elədi ki, ona verilməli idi, bacım verdi. Mən də hərdən verirdim, fərqlənməmək xatirinə. Əmin idim ki, buradan aparacağım material qiymətsiz olacaq.

Tibb bacısı iynələrimi vurdu, sistemimi qoşdu.

Əlini alnıma qoyan bacım:

- Yat, - dedi, - sən çoxlu yatmalısən.

Birlikdə gələn tibb bacısı ilə sanitarın keyfləri kök idi, onlar bir ağızdan ahıla dedi:

- A kişi, həkimin dedi gəzə-sən, gəzdirekmi?

Kişi həvəs göstərmədi, başını da qaldırmadı.

- Qalx, tənbellik eləmə, qalx, göz, xeyirdi.

Hərəsi kişinin bir qolundan yapışaraq cərpayıdan qaldırdı. Koridorda gəzdirib yerinə qaytardı.

- Baxanın yoxdu, gəzdirdik, xeyirli olsun.

- Sağ olasız, -deyib başını aşağı salladı.

- Nə zəvziyirsən, - sanitar səsinə yığışdırdı, - a kişi? Ağ ciyərlərindəki durğunluq aradan qalxdı, ayaqların açıldı, qanın işlədi. Palatalarda xəstələrimizi atıb səni gəzdirmişik, bizi yola sal, tez elə görək.

Onlar nəse alanda burcudaburcudə uzaqlaşdılar. Tibb işçilərinin otağına girəndə sanitar kişini doladı. Arxalarınca gətirdiyim-dəm eşitdim. Birisi xəbər aldı:

-Bəs siz neylədiyiz?

-Biz cin kimi qızlarıq. Gəzdirdik, haqqımızı da aldığ, - onlar otaqdakılarla birgə gülüşdü, - o boyda təsərrüfatı var, simicliyindən qalmır, həkiminə pay vermir. Yata bilmədim, qapının yanındakı xəstə zarıyırdı. Günortadan sonra koridordan çıxırtı gəldi:

- Mən ona heç nə eliyən döngürəm, o verən döngür, səhərdən sistemlərini qoşmuşam, iynələrini vurmuşam, növbəm bitir, indiyə-cən cibimə bir şey atmayıb. Bırda hər kəs özünə işdiyir, mən niyə boşuna işdiyim?

Kimse dedi ki, şöbə müdiri onu çağırır.

- Gedim də. Mənə neyniyəcək? İşə girəndə məndən alıb. Deyib ki, verdiyimi çıxaracıyam, artıqlamasıyla, gündəliyim olacağ.

Bacardım bu söz-söhbəti telefonuma yazmağı. Yoldaşım mobil telefonla zəng etdi, halımı soruşdu, qorxa-qorxa. Elə bildim sabah yanımda o qalacaq. Bildirdi ki, nə öz hesabına, nə də növbəti ezamiyyətindən on günlük verilmədi. Hə, aydındı, blogger kimi adım qara siyahıdadı.

(Ardı var)

Rəsul RƏXŞANLI